

รายงานการวิจัยเรื่อง
**การเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี
โดยอาสาสมัคร ครู ร้านค้าบุหรี่และผู้นำชุมชน
จังหวัดหนองคาย ปี 2541**

CONTROL OF ASSESSIBILITY TO CIGARETTE AMONG
YOUNG PEOPLE AGED UNDER 18 BY HEALTH VOLUNTEER,
TEACHER, CIGARETTE SELLER AND COMMUNITY LEADER,
NONGKHAI PROVINCE, 1998

โดย

บัน	ธีรัมย์
กัญญภัทร์	ธีรัมย์
วรสิทธิ์	อินธิ ศักดิ์
สมพร	เจือจันทิก
ณัฐกาญจน์	วิยะบุตร
สุชาติ	คลังชำนาญ
อัญชลีพร	บุญผ่องศรี

วิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุขและมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

เลขที่	
เลขที่ใบ	46056982
วันที่	22 เดือน
ปี	42

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้ที่มีรายนามต่อไปนี้

1. เลขานุการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
2. นายแพทย์ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
3. นายแพทย์วิวรรณ ก่อวิริยกุล นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหนองคาย
4. ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนเซนต์พิตยาคม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
5. ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
6. สาธารณสุขอำเภอโพนพิสัย จ.หนองคาย
7. สถานีอนามัยตำบลเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
8. สถานีตำรวจภูธรตำบลเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
9. องค์การบริหารส่วนตำบลเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
10. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
11. ร้านค้าบุหรี่ตำบลเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
12. เจ้าอาวาสวัดในตำบลเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
13. คณะครู-อาจารย์โรงเรียนเซนต์พิตยาคมและโรงเรียนบ้านเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย
14. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองคาย
15. คณะนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตยาคมและโรงเรียนบ้านเซิม อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย

และท่านอื่น ๆ ที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมด ณ ที่นี้ได้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

มกราคม 2542

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ในพื้นที่ 5 หมู่บ้านของ ต.เขม อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ ดำเนินงาน 3 ระยะ คือ ระยะแรกสำรวจความคิดเห็นของอสม., ครู, เจ้าของร้านค้าบุหรื, สมาชิก อบต., เจ้าอาวาสวัด, ตำรวจและนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เยาวชนเข้าถึงบุหรื ระยะที่ 2 จะประชุมระดมความคิดกลุ่มเหล่านี้(ยกเว้นกลุ่มนักเรียน) เพื่อหารูปแบบการเฝ้าระวังและรณรงค์ จากนั้นจะดำเนินการจริงตามที่ตกลงในที่ประชุม ระยะที่ 3 ประเมินผลการเฝ้าระวังและรณรงค์ดังกล่าว ผลการดำเนินงานพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เยาวชนเข้าถึงบุหรื คือ ไม่ทราบโทษของบุหรื โดยนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของบุหรืและกฎหมายที่เกี่ยวข้องระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 60.6, ไม่ทราบกฎหมายเกี่ยวกับบุหรื โดย อสม., ครู, เจ้าของร้านค้าบุหรื, สมาชิก อบต., เจ้าอาวาสวัด,ตำรวจและนักเรียน ทราบว่ามีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้แล้วเพียงร้อยละ 61.5, 62.5, 78.9, 66.7, 33.3, 61.9 และ 67.2 ตามลำดับ นักเรียนเคยซื้อบุหรืถึงร้อยละ 79.4 สาเหตุอื่นที่ทำให้เยาวชนเข้าถึงบุหรืคือ ยอยากลอง, ครอบครัวมีปัญหา,สูบบุหรี่ผู้ใหญ่,ไม่มีกิจกรรมนันทนาการ,ไม่มีองค์กรในท้องถิ่นที่ทำหน้าที่รณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรือย่างจริงจัง,อิทธิพลจากเพื่อน มีกิจกรรมเฝ้าระวังและรณรงค์ดังนี้ คือ การให้ความรู้เรื่องโรคและโทษพิษภัยของบุหรืโดย ติดตั้งป้ายผ้า, ติดตั้งป้าย "ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มาซื้อบุหรื" ที่ร้านค้าบุหรืทุกร้าน, แจกแผ่นพับความรู้เกี่ยวกับบุหรื, ทำสโปดเปิดทางหอกระจายข่าว, ตั้งองค์กรท้องถิ่นขึ้น 3 ชมรม คือ ชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรืตำบลเขม ชมรมร้านค้าต้านภัยบุหรื ชมรมปลอดสะอาดโรงเรียน เขมพิทยาคม, จัดทำลานกีฬาในวัด ลานกีฬาในโรงเรียน จัดงานลานกีฬา ลานใจ ด้านภัยยาเสพติด, จัดประกวดห้องเรียนปลอดคนสูบบุหรื จัดประกวดนักเรียนที่มีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่สูบบุหรื จัดประกวดภาพวาดรณรงค์ต่อต้านบุหรื,จัดเทศน์เรื่องโทษของบุหรืทุกวันพระ จัดพิธีสาบานตนไม่เกี่ยวข้องกับบุหรื รวม 216 คน, ตำรวจตรวจสอบร้านค้าเดือนละ 1 ครั้ง,อบต.ตั้งงบประมาณสนับสนุนการรณรงค์ทุกปี ผลจากการเฝ้าระวังพบว่า นักเรียนทราบกฎหมายบุหรืเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 26.2 เป็นร้อยละ 44.1 อัตราการสูบบุหรืลดลงจากเดิมร้อยละ 31.1 เป็นร้อยละ 20.9 มีผู้ที่เลิกสูบบุหรืในระหว่างโครงการ คิดเป็นอัตราการเลิกสูบบุหรืร้อยละ 42.5 พฤติกรรมการซื้อบุหรืลดลงจากเดิมร้อยละ 79.4 เป็นร้อยละ 45.6 อัตราการสูบบุหรืของประชาชนทั่วไปร้อยละ 27.0 เคยสูบบุหรืแต่เลิกสูบบุหรืร้อยละ 19.5

รูปแบบและวิธีการรณรงค์เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรืในครั้งนี้ มาจากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่จริง ๆ ไม่ใช่เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยคิดขึ้นมา ดังนั้นความสำเร็จที่เกิดขึ้นจึงเป็นความสำเร็จที่เกิดจากชุมชนเอง อย่างไรก็ตาม คงต้องมีการประเมินผลเพื่อทราบความต่อเนื่องของโครงการต่อไป

ABSTRACT

This quasi-experimental study aimed to find a local preventive-smoking model for the younger group of under 18 year-old. The study was done in 5 villages at Serm Sub-district Ponpisai District, Nongkhai Province, Thailand. Three study-stages was organized; (i) surveying the locals' altitude (including the group of under 18 year-old), as to search critical smoking accessibility factor, (ii) establishing a meeting(excluding the 18 year-old group) as to achieve a collectively smoking prevention model, and lastly(iii)evaluating such that proposed model.

The survey results showed the critical smoking accessibility factor was "no hazard understanding". Only 60.6 % of the younger understood health hazard and related smoking prohibited law. The health volunteers, teachers, cigarette retailers sub-district members, abbots, polices and students knew new-enforcement smoking law and regulation by only 61.5 %, 62.5 %, 78.9 %, 66.7 %, 33.3 %, 61.9 % and 67.2 % respectively. The result also showed 79.4 % of the students used to buy cigarette. Other smoking accessibility factors were "new try", broken home, elder-like smoking, no recreation activity available, no rigorous no-smoking campaigns done by local institutions, and lastly, influential from friends. The no-smoking campaigns introduced by the study were through education mediums as smoking causing health-hazards. These were distributed via several means. Such those non-smoking campaigns included "the 18 year-old prohibited" signs adhered at the cigarette shops, leaflet, radio spots, local anti-smoking clubs, playground sport arrangement, healthy student for not smoking competitions, no-smoking classrooms, smoking-hazards warning delivered by abbots, 216 students swore for not smoking, monthly cigarette shops' inspection by polices and yearly budget put forward for no-smoking campaigns by sub-district administrative offices.

The achievement by the study campaigns could have the more number of students getting to know the non-smoking law increased from 26.6% to 44.1%. The smoking rate reduced from 31.1% to 20.9%. Persons who gave up smoking during the campaign project were 42.5%, and buying cigarette habits decreased from 79.4% to 45.6%. General public smoking rate from 27.0% could reduce to finally quit of smoking 19.5%.

The model applied by this study was genuinely from grass-root initiatives, any achievements was then originated from community-based practice. On-going activities following the model applied remained next to be evaluated.

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ

บทคัดย่อ

บทที่ 1 บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

2. วัตถุประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

3. คำจำกัดความ

4. ขอบเขตของการวิจัย

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สารพิษในบุหรี่

2.2 โรคจากการสูบบุหรี่

2.3 ทำไมจึงต้องมีการจัดเขตปลอดบุหรี่

2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

2.5 การรื้อวางโทษตามบทบัญญัติ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

2.6 ทำไมเด็กจึงสูบบุหรี่

2.7 พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535

2.8 มาตรการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่หลังจากมี พ.ร.บ.ที่เกี่ยวกับบุหรี่ ประกาศใช้

2.9 งานศึกษา,วิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3. ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ประเภทการวิจัย

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.5 ระยะเวลาในการทำวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

5.1 ผลของการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่	21
5.2 ในความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	21
1.2 ในความคิดเห็นของสมาชิก อบต.	22
1.3 ในความคิดเห็นของร้านค้าบุหรี่	23
1.4 ในความคิดเห็นของครู-อาจารย์	25
1.5 ในความคิดเห็นของเจ้าอาวาสวัด	27
1.6 ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	28
1.7 ในความคิดเห็นของนักเรียนที่เป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี	29
2. ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่โดยอาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ	34
2.1 ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่	34
2.2 กิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์จริงเท่าที่ศักยภาพและงบประมาณมีอยู่	35
3. ผลการรณรงค์และเฝ้าระวังตามรูปแบบของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวัง และรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ โดยอาสาสมัคร,ครู , ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ	37
3.1 ประเมินกระบวนการ (Process)	37
3.2 ประเมินผลกระทบ (Impact)	39
บทที่ 5 สรุป วิเคราะห์ผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ	45
5.1 สรุปผลการวิจัย	45
5.2 วิเคราะห์ผลการวิจัย	50
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	52
เอกสารอ้างอิง	53
ภาพกิจกรรม	55
ภาคผนวก	

บทที่ 1 บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดที่มีผลเสียต่อร่างกาย ทั้งของผู้สูบเองและผู้อยู่ใกล้เคียง⁽¹⁾ ทำให้เกิดโรคร้ายที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุข ได้แก่ มะเร็งปอด โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจขาดเลือด การอุดตันของเส้นโลหิตส่วนปลาย นอกจากนี้การสูบบุหรี่ ยังเป็นสาเหตุโดยตรงของโรคมะเร็งของลิ้น กล้องเสียง หลอดอาหาร ตับอ่อนและถุงน้ำดี และยังมีผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ อาจทำให้เกิดการแท้ง การคลอดก่อนกำหนดและทารกตายขณะคลอดได้ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดแผลในกระเพาะอาหารได้ด้วย และจากการที่มีผู้สูบบุหรี่เป็นจำนวนมากนั้น ได้รบกวนผู้ที่อยู่ข้างเคียงให้ได้รับอันตรายจากบุหรี่เช่นเดียวกับผู้ที่สูบบุหรี่เอง⁽²⁾

กระทรวงสาธารณสุขได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดให้มีการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ขึ้นและสร้างกระแสการรณรงค์ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมาโดยตลอด เพื่อให้ประชาชนรุ่นใหม่ มีค่านิยมที่ไม่สูบบุหรี่ ผู้ที่สูบบุหรี่แล้ว หันมาเลิกสูบบุหรี่ และประกาศสำคัญ ประชาชนต้องร่วมกันป้องกันไม่ให้เยาวชนรุ่นใหม่สูบบุหรี่ นอกจากนั้น ยังมีพระราชบัญญัติเพื่อสนับสนุนการรณรงค์ดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ได้แก่ พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และพ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

อย่างไรก็ตาม อัตราการสูบบุหรี่ในกลุ่มต่าง ๆ ยังคงสูง เช่น วรณิ ทิพย์พยอม และคณะ⁽³⁾ พบอัตราการสูบบุหรี่ในกลุ่มนักเรียนชายร้อยละ 8.9 ,ศรีน้อย มาศเกษม และคณะ⁽⁴⁾ พบอัตราการสูบบุหรี่ของผู้สูงอายุในชนบทอีสาน จังหวัดกาฬสินธุ์ร้อยละ 73.1, ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล⁽⁵⁾ พบอัตราการสูบบุหรี่ของประชาชนในพื้นที่รอบ ๆ โรงเรียนหินโงมพิทยาคมร้อยละ 25.3 ค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่เฉลี่ย 235 บาทต่อคนต่อเดือน, พรณิ ทิพย์ธาดล และคณะ⁽⁶⁾ พบอัตราการสูบบุหรี่ในกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย ระดับ ปวส. ปี 2538 ร้อยละ 27.3 , ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล และคณะ⁽⁷⁾ พบอัตราการสูบบุหรี่ของประชาชนตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย และตำบลวังหลวง กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ในปี 2540 ร้อยละ 38.6 และเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีถึงร้อยละ 33.3 ,ธีระ ลิมศิลา⁽⁸⁾ พบสาเหตุที่ทำให้เกิดการสูบบุหรี่ 3 อันดับแรกในกลุ่มครูพลศึกษาคือ เพื่อลดความเครียด เพื่อสังคม และเพื่อแสดงความเป็นชาย ฯลฯ มีวิจัยเพื่อประเมินการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ทั้ง 2 ฉบับ โดยศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล และคณะ เมื่อปี 2539⁽¹⁰⁾ พบว่า ร้านค้าบุหรี่ มีการขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีร้อยละ 50.9 มีการจัดเขตปลอดบุหรี่ดังนี้ สถานที่ราชการ

โรงแรม ธนาคาร ร้านอาหาร ร้อยละ 77.3, 80.0, 85.7, 92.3 และ 30.0 ตามลำดับ จากการศึกษาของ ไพบุลย์ สุริยวงค์ไพศาล และคณะ⁽¹⁵⁾ ได้ศึกษาการปฏิบัติตามกฎหมายห้ามการขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยให้เด็กนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 9 - 17 ปี ทดลองซื้อบุหรี่ 1 ซองจากร้านค้า 773 แห่ง ใน 5 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หนองคาย สุราษฎร์ธานี และจันทบุรี โดยร้านค้าเหล่านี้ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก ของอำเภอในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า ร้านค้าร้อยละ 90.6 มีการขายบุหรี่ให้แก่เด็กนักเรียน ร้อยละ 10.0 และจากการศึกษาของ นายแพทย์ฐชัย ศุภวงศ์⁽¹⁶⁾ และคณะ ได้สอบถามพฤติกรรมการขายบุหรี่ ให้แก่เยาวชนอายุ 15 ปี พบว่าเยาวชน 15 ปี ที่เคยพยายามซื้อบุหรี่ในช่วง 3 เดือน ก่อนวันสำรวจ มีจำนวน เพียงร้อยละ 30.4 ในจำนวนนี้สามารถซื้อบุหรี่ได้ถึงร้อยละ 96.7 โดยผู้ขายขายบุหรี่ให้เยาวชนทันทีร้อยละ 86.0 และร้อยละ 10.7 อิดเอื้อนแต่หยิบบุหรี่ขายให้ ส่วนความเห็นต่อมาตรการทางกฎหมายนั้น เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) สนับสนุนกฎหมายห้ามบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย เห็นว่าวิธีการที่จะป้องกันไม่ให้ประชาชนสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้น คือ ต้องป้องกันการเริ่มต้นสูบบุหรี่ของเยาวชนให้ได้ ตลอดจนการขัดขวางไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี สามารถซื้อบุหรี่ได้ อย่างไรก็ตาม ควรที่จะต้องมีการศึกษาหรือวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่แท้จริงที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี สูบบุหรี่ โดยการสัมภาษณ์อาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่,สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด, ตำรวจ และนักเรียนมัธยม หลังจากนั้นจะเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ โดยวิธีการของอาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่,สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด และตำรวจ ที่ได้ร่วมกันคิดขึ้น เพราะว่าองค์กรเหล่านี้ เป็นองค์กรที่มีอยู่แล้วในชุมชน สามารถดำเนินการให้ต่อเนื่องได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณ และขั้นตอนสุดท้ายจะต้องมีการประเมินผลการเฝ้าระวังดังกล่าว เพื่อทราบผลสำเร็จและนำไปเป็นรูปแบบปรับใช้ในการดำเนินงาน การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษารูปแบบการเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยอาสาสมัคร ครู ร้านค้าบุหรี่และผู้นำในชุมชน ของจังหวัดหนองคาย

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 2.2.1 เพื่อสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี สูบบุหรี่
- 2.2.2 เพื่อระดมความคิดและเฝ้าระวัง,รณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ โดยใช้
อาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่และผู้นำในชุมชน ได้แก่ สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ
- 2.2.3 เพื่อประเมินผลการรณรงค์และเฝ้าระวังตามรูปแบบข้อ 2.2.2

3. คำจำกัดความ

- 3.1 บุหรี่ หมายถึง บุหรี่ซิการ์, บุหรี่ซิการ์, บุหรี่อื่นหรือยาสูบที่นำมาพันด้วยกระดาษ หรือใบตอง
- 3.2 การสูบบุหรี่ หมายถึง การกระทำใด ๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดควันจากการเผาไหม้ของบุหรี่แล้วสูด
เอาควันเข้าไปในปอด และต้องเป็นการสูบที่ต่อเนื่องทุกวัน
- 3.3 หมู่บ้านที่ดำเนินการ หมายถึง คือ บ้านเริ่ม,บ้านนามน, บ้านโนนสง่า,บ้านสุขสำราญ,บ้านเริ่มทุ่ง
ตำบลเริ่ม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ที่เป็นหมู่บ้านเป้าหมาย
- 3.4 เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี หมายถึง ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนเริ่มพิทยาคม
ใช้เป็นตัวแทนของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีของ 5 หมู่บ้านที่ถูกทดลอง
- 3.5 ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี สูบบุหรี่และซื้อบุหรี่ได้ หมายถึงปัจจัยทุกอย่างที่อาจเป็น
สาเหตุให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี สูบบุหรี่และซื้อบุหรี่ได้ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เป็นสิ่งที่ผู้
วิจัยศึกษาในระยะแรก
- 3.6 การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ทั้งในโรงเรียนและชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่อาสา
สมัคร, ครู, ร้านค้าบุหรี่และผู้นำในชุมชน ได้แก่ กรรมการหมู่บ้าน/สมาชิก อบต./เจ้าอาวาสวัด ฯลฯ
คิดค้นกันขึ้น
- 3.7 การเฝ้าระวังการซื้อขายบุหรี่แก่เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี หมายถึง กิจกรรมที่อาสาสมัคร ,ครู ,
ร้านค้าบุหรี่,สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัดและตำรวจ ที่ได้ระดมสมองคิดค้นกันขึ้นมา

4. ขอบเขตของการวิจัย

- 4.1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยวิธีการเฝ้าระวังและรณรงค์เป็นรูปแบบที่อาสาสมัคร, ครู-
อาจารย์, ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต., เจ้าอาวาสวัดและตำรวจได้ร่วมกันคิดค้นเอง

- 4.2 การวิจัยนี้ จะเน้นการดำเนินงานใน 5 หมู่บ้านในเขตตำบลเขม อำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย ซึ่งอยู่ในบริเวณติดต่อกัน(เป็นหมู่บ้านเดียวกันในอดีต) จากทั้งหมด 9 หมู่บ้านแต่บางกิจกรรม เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนด้านยาเสพติด ได้ให้เยาวชนทั้ง 9 หมู่บ้านมาร่วมการแข่งขันด้วย
- 4.3 เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนเขมพิทยาคม เป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีส่วนใหญ่ของ 5 หมู่บ้านที่ดำเนินการ สำหรับเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปีแต่ไม่ได้เป็นนักเรียนของโรงเรียนดังกล่าว มีเป็นจำนวนน้อย ให้ถือว่า นักเรียนโรงเรียนเขมพิทยาคม เป็นตัวแทนของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีของ 5 หมู่บ้านดังกล่าวได้

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ทราบปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เยาวชนเริ่มต้นสูบบุหรี่ สามารถนำไปวางแผนหรือจัดทำสื่อให้สอดคล้องมากที่สุด
- 5.2 ทราบปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้เยาวชนสามารถซื้อบุหรี่ได้ สามารถวางแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ตรงตามข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยเฉพาะการปฏิบัติตามกฎหมายให้สัมฤทธิ์ผล
- 5.3 ได้รูปแบบการรณรงค์และเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่สามารถพัฒนาปรับใช้โดยแพร่หลายทั่วประเทศต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบุหรี่ จะกล่าวเฉพาะที่เกี่ยวข้องหรือมีวิธีการดำเนินงานที่คล้าย ๆ กัน จะไม่นำมากล่าวทั้งหมด ดังต่อไปนี้

2.1 สารพิษในบุหรี่⁽¹⁾

นิโคติน(Nicotine)

เป็นสารที่ทำให้คนติดบุหรี่ มีลักษณะคล้ายน้ำมัน ไม่มีสี ถ้าฉีด สารนี้ 1 หยด ขนาด 70 มิลลิกรัม ในขนาดความเข้มข้นที่ใช้เป็นยาฆ่าแมลงเข้าไปในคนปกติ จะตายเพียงไม่กี่นาที, 95 % ของนิโคตินที่เข้าสู่ร่างกาย จะจับอยู่ที่ปอด เยื่อหุ้มปอด ริมฝีปาก บางส่วนจะดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือด มีผลโดยตรงต่อต่อมหมวกไต ก่อให้เกิดการหลั่งของสารอีพิเนฟริน (Epinephrine) ทำให้เกิดโรคความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็ว หลอดเลือดหดตัวเร็ว และเพิ่มไขมันในเส้นเลือด

ทาร์(Tar)

ประกอบด้วยสารหลายชนิด มีลักษณะเป็นละอองของเหลวที่เป็นยางสีน้ำตาลเข้ม คล้ายน้ำมันดิบ ประกอบด้วยสารที่เป็นอันตราย เช่น เบนโซไพรีน (Benzopirene) ได้มีการทดลองเอาเบนโซไพรีนขนาดเจือจาง 1 : 1,000 ใส่ในเม็ดพาราฟิน แล้วฝังลงในกระพุ้งแก้มของหนูแฮมสเตอร์ 25 สัปดาห์ พบว่า 90 % ของหนูเหล่านั้นเป็นมะเร็งปาก

คาร์บอนมอนอกไซด์(Carbonmonoxide)

เกิดจากการเผาไหม้ของใบยา จะขัดขวางการลำเลียงออกซิเจนของเม็ดเลือดแดง ทำให้ผู้สูบบุหรี่ได้รับออกซิเจนน้อยลงไม่ต่ำกว่า 10 - 15 % หัวใจต้องเต้นเร็วขึ้น ทำงานมากขึ้นเพื่อสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงร่างกายให้เพียงพอ ทำให้มีอาการปวดหัว คลื่นไส้ กล้ามเนื้อแขนขาไม่มีแรง

ไฮโดรเจนไซยาไนด์(Hydrogen Cyanide)

เป็นก๊าซพิษที่ใช้ในสงคราม ก่อให้เกิดอาการไอ มีเสมหะ และหลอดลมอักเสบเรื้อรัง

ไนโตรเจนไดออกไซด์ (Nitrogen Dioxide)

เป็นสาเหตุของโรคถุงลมโป่งพองเช่นเดียวกับทาร์ (Tar) เพราะไปทำลายเยื่อหลอดลมส่วนปลายและถุงลม

แอมโมเนีย(Ammonia)

มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ ทำให้แสบตา แสบจมูก หลุดลมชักเสบ มีอาการไอและเสมหะมาก

สารกัมมันตภาพรังสี

ในวันบุนหรีจะมีสารโพโลเนียม-210 ที่มีรังสีแอลฟาอยู่ เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคมะเร็ง 50 % ของการเกิดมะเร็งปอดในผู้สูบบุหรี่ มีสาเหตุมาจากสารกัมมันตภาพรังสีพวกนี้ ควันบุนหรี เป็นพายุที่ร้ายแรง ในการนำสารกัมมันตภาพรังสีทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างได้รับสารพิษนี้ด้วย ในบุนหรียังมีแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น โปแตสเซียม โซเดียม ทองแดง นิเกิลและโครเมียม อันเป็นสารตกค้างในใบยาสูบหลังจากการพ่นยาฆ่าแมลง ซึ่งก่อให้เกิดภาวะเป็นพิษต่อร่างกายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนิเกิลทำปฏิกิริยากับสารเคมีอื่นจะกลายเป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดมะเร็งได้

2.2 โรคจากการสูบบุหรี่

โรคมะเร็ง

การสูบบุหรี่ เป็นสาเหตุที่เสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งที่ปอดร้อยละ 86 มะเร็งกล่องเสียงร้อยละ 83 มะเร็งของริมฝีปากและช่องปากร้อยละ 80 มะเร็งหลอดอาหารร้อยละ 79 มะเร็งกระเพาะอาหารร้อยละ 42 มะเร็งของไตและอวัยวะระบบขับถ่ายปัสสาวะร้อยละ 35

โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ

การสูบบุหรี่ เป็นสาเหตุเสี่ยงต่อการเป็นโรคถุงลมโป่งพองร้อยละ 82 โรคการอุดตันทางเดินหายใจอย่างเรื้อรังร้อยละ 82 โรคปอดบวม ไข้หวัดใหญ่ร้อยละ 28 โรควัณโรคปอดร้อยละ 29 โรคหอบหืดร้อยละ 28

โรคเส้นเลือดตีบและโรคหัวใจ

การสูบบุหรี่ เป็นสาเหตุเสี่ยงต่อการเป็นโรคหลอดเลือดแข็งตัวร้อยละ 41 โรคหลอดเลือด ชนิดต่าง ๆ ร้อยละ 43 โรคหัวใจขาดเลือดร้อยละ 24 โรคหัวใจรูมาติกร้อยละ 17 โรคหัวใจอื่น ๆ ร้อยละ 20 โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 19

2.3 ทำไมจึงต้องมีการจัดเขตปลอดบุหรี่

สาเหตุที่ต้องมีการจัดเขตปลอดบุหรี่ เพราะว่ามีคนทำร้ายผู้ไม่สูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ทุก ๆ 20 มวน ในห้องที่อากาศไม่ถ่ายเท ทำให้ผู้ไม่สูบบุหรี่ต้องหายใจเอาควันบุหรี่ปริมาณเท่ากับ การสูบบุหรี่ 1 มวน

ผู้ไม่สูบบุหรี่ที่อยู่ในห้องทำงานที่มีควันบุหรี่ประมาณครึ่งชั่วโมง จะมีปริมาณคาร์บอนมอนอกไซด์ในเลือดเท่ากับคนที่สูบบุหรี่เอง 1 มวน ผู้หญิงที่ไม่สูบบุหรี่ แต่แต่งงานกับชายที่สูบบุหรี่ จะมีโอกาสเป็นมะเร็งในปอดมากกว่าหญิงที่ แต่งงานกับชายที่สูบบุหรี่ถึง 2 เท่า มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคหัวใจ 3 เท่า และเสียชีวิตเร็วกว่าปกติถึง 4 ปี

ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ที่ทำงานร่วมกับผู้สูบบุหรี่ จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งที่ปอดมากกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่แต่ทำงานกับผู้ไม่สูบบุหรี่ถึง 4 เท่า ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันมนุษย์ใช้เวลาในสำนักงานมากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ ณ สถานที่สาธารณะแห่งใดก็ตามที่ไม่ใช่ห้องส่วนตัว จึงต้องมีการจัดเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่ เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่ให้ได้รับอันตรายจากบุหรี่ของผู้ที่สูบบุหรี่ได้ และเพื่อลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม จึงควรมีการกำหนดให้มีพื้นที่ที่ห้ามสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ คือ

- 2.3.1 บ้าน เป็นแหล่งพักพิงอันอบอุ่นของครอบครัว ผู้สูบบุหรี่ไม่ควรทำร้ายลูกหลานของตน ด้วยการสูบบุหรี่ในบ้าน
- 2.3.2 สถานที่ราชการทุกแห่ง ควรปลอดบุหรี่เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน
- 2.3.3 ร้านอาหาร ควรจัดแบ่งเป็นเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่ได้
- 2.3.4 สถานที่รับเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล ควรปลอดบุหรี่โดยเด็ดขาด
- 2.3.5 โรงพยาบาลทุกแห่ง ซึ่งเป็นที่บำบัดโรค ควรเป็นเขตปลอดบุหรี่ ปราศจากสารพิษจากควันบุหรี่
- 2.3.6 ห้างสรรพสินค้า เป็นสถานที่ที่มีผู้คนเป็นจำนวนมากทุกประเภท อากาศต้องสะอาด และยังป้องกันอัคคีภัยได้ด้วย
- 2.3.7 ธนาคารพาณิชย์และบริษัทห้างร้านทุกแห่ง ควรปลอดบุหรี่ เพื่อสร้างบรรยากาศที่สดใสในการทำงานและการให้บริการ
- 2.3.8 สวนสาธารณะ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 2.3.9 สถานีขนส่งสาธารณะทุกแห่ง รวมทั้งที่พัสดุโดยสารของสนามบินต่าง ๆ ที่พัสดุโดยสารรถประจำทาง เพื่อไม่ให้ควันบุหรี่ไปรบกวนคนอื่น

- 2.3.10 รถโดยสารประจำทางทุกชนิดตามกฎหมายกระทรวงคมนาคม ได้มีการห้ามสูบบุหรี่บนรถประจำทาง
- 2.3.11 ทุกชนิด หากฝ่าฝืน ต้องโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท
- 2.3.11 รถไฟ ควรจัดแบ่งตู้โดยสารที่เป็นที่สูบบุหรี่ได้และสูบบุหรี่ไม่ได้
- 2.3.12 เรือ ไม่ควรมีการสูบบุหรี่ในเรือโดยสารทุกประเภท

2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

สาระสำคัญโดยสรุปสำหรับพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 มีดังนี้

2.4.1 สถานที่สาธารณะที่ขณะทำการ ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมดคือ

- (1) รถยนต์โดยสารทั่วไป และรถโดยสารปรับอากาศ
- (2) รถยนต์โดยสารรับจ้างทั่วไป และรถยนต์รับจ้างปรับอากาศ
- (3) ตู้รถโดยสารปรับอากาศของการรถไฟแห่งประเทศไทยเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- (4) เรือโดยสารทั่วไปและเรือโดยสารประจำทาง
- (5) เครื่องบินโดยสารภายในประเทศ
- (6) ลิฟต์โดยสาร
- (7) รถรับส่งนักเรียน
- (8) ห้องชมมหรสพ

2.4.2 สถานที่สาธารณะที่ขณะทำการ ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่ ยกเว้นห้องพักส่วนตัว หรือห้องทำงานส่วนตัว คือ

- (1) โรงเรียนหรือสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและต่ำกว่า
- (2) อาคารแสดงศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์สถาน และหอศิลป์
- (3) ห้องสมุด
- (4) สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
- (5) เรือโดยสารปรับอากาศ เฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ

2.4.3 สถานที่สาธารณะที่ขณะทำการ ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่ ยกเว้นห้องพักส่วนตัว หรือห้องทำงานส่วนตัว และบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตสูบบุหรี่ คือ

- (1) สถานพยาบาล
- (2) อาคารของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- (3) ศูนย์การค้า และห้างสรรพสินค้าเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
 - (4) อาคารแสดงสินค้าหรือนิทรรศการเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
 - (5) สนามกีฬาในร่ม
 - (6) สถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจ เฉพาะบริเวณที่ประชาชนเข้าไปติดต่อเป็นปกติธุระ
 - (7) ธนาคารและสถาบันการเงินเฉพาะบริเวณที่ประชาชนเข้าไปติดต่อเป็นปกติธุระ
 - (8) โรงมหรสพเฉพาะบริเวณที่จัดให้คอยเข้าชมที่มีระบบปรับอากาศ
 - (9) ที่พักผู้โดยสารรถประจำทางเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- 2.4.4 สถานที่สาธารณะที่ขณะทำการให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่ ยกเว้นบริเวณที่จัดเป็นเขตสูบบุหรี่ ซึ่งพื้นที่สูบบุหรี่จะต้องมีไม่เกินร้อยละ 50 ของสถานที่สาธารณะนั้น คือ
- (1) ตู้รถโดยสารทั่วไปของการรถไฟแห่งประเทศไทย
 - (2) สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่จัดเลี้ยงเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ

2.5 การระวางโทษตามบทบัญญัติ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

2.5.1 มาตรา 6 ห้ามมิให้ผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ หากฝ่าฝืนต้องโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

ตามมาตรา 12

2.5.2 มาตรา 5 ให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ จัดเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากฝ่าฝืนต้องโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท การจัดเขตปลอดบุหรี่ให้มีลักษณะและได้มาตรฐานตามกำหนด หากฝ่าฝืน ปรับไม่เกิน 10,000 บาท และให้ดำเนินการติดเครื่องหมายตามหลักเกณฑ์ หากฝ่าฝืน ปรับไม่เกิน 2,000 บาท

2.6 ทำไมเด็กจึงสูบบุหรี่

ในเอกสารบุหรี่เพื่อชีวิต ซึ่งจัดทำโดยโครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่/มูลนิธิหมอชาวบ้าน ได้กล่าวสรุปสาเหตุที่เด็กสูบบุหรี่ไว้ว่า

2.6.1 มาจากครอบครัวที่สูบบุหรี่ มีรายงานว่าหากครอบครัวไม่มีผู้สูบบุหรี่ เด็กจะเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ถึงร้อยละ 90.0 หากทั้งพ่อและแม่สูบบุหรี่ เด็กจะมีโอกาสเป็นนักสูบ 1 ใน 7 ถ้าที่ชายหรือที่สาวเป็นผู้สูบบุหรี่มีโอกาสนักสูบร้อยละ 50.0 ฉะนั้น จึงไม่ควรให้เด็กมีโอกาสดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการใช้ให้ไปซื้อบุหรี่หรือวิธีใด ๆ ก็ตาม

2.6.2 การโฆษณาและการส่งเสริมการขายไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาแอบแฝงในลักษณะใดก็ตาม เช่น เลื่อยตัด สติ๊กเกอร์ หมวก ทำให้เกิดการคุ้นเคย ถือเป็นเรื่องปกติ ทำให้มีโอกาสลองสูบบุหรี่ได้

2.6.3 การชักชวนจากเพื่อน วัยรุ่นที่มีเพื่อนสูบบุหรี่ มีโอกาสเป็นนักสูบด้วย 1 ใน 3 และร้อยละ 37.0 ของผู้ที่สูบบุหรี่และพยายามเลิก ต้องหันไปสูบบุหรี่อีกเพราะเพื่อนชวนสูบ

2.6.4 จากตัวอย่างของคนที่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น นักกีฬา ดารา นักร้อง มีส่วนอย่างมาก ที่ทำให้เด็กถือเป็นแบบอย่างได้

2.7 พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535

มีสาระสำคัญและการระวางโทษดังนี้ คือ

2.7.1 ห้ามขาย แลกเปลี่ยน ให้บุหรี่ปั๊บบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุก 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท

2.7.2 ห้ามขายโดยใช้เครื่องขาย หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุก 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท

2.7.3 ห้ามขายโดยการลด แลก แจก แถม ให้ แลกเปลี่ยน ให้หรือเสนอสิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ หากฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 20,000 บาท

2.7.4 ห้ามแจกบุหรี่ปั๊เป็นตัวอย่าง/เพื่อให้แพร่หลาย (ยกเว้นให้ตามประเพณีนิยม) หากฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 20,000 บาท

2.7.5 ห้ามโฆษณา หรือแสดงเครื่องหมายในสิ่งตีพิมพ์ วิทญู โทรทัศน์ สื่ออื่น ห้ามใช้ชื่อบุหรี่ปั๊ในการแสดง แข่งขัน การให้บริการ หากฝ่าฝืนปรับ ไม่เกิน 200,000 บาท

2.7.6 ห้ามโฆษณาสินค้าที่ใช้ชื่อบุหรี่ปั๊เป็นเครื่องหมายของสินค้านั้น หากฝ่าฝืนปรับ ไม่เกิน 20,000 บาท

2.7.7 ห้ามผลิต นำเข้า โฆษณาสินค้าที่เลียนแบบบุหรี่ปั๊หากฝ่าฝืนปรับ ไม่เกิน 20,000 บาท

2.7.8 ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า ต้องแจ้งรายการส่วนประกอบของบุหรี่ปั๊ให้กระทรวงสาธารณสุข หากฝ่าฝืน มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับ ไม่เกิน 100,000 บาท

2.7.9 ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ต้องแสดงฉลากที่ของบุหรี่ปั๊ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข หากฝ่าฝืน มีโทษปรับ ไม่เกิน 100,000 บาท

2.7.10 ห้ามผลิตบุหรี่ปั๊ที่มีได้แสดงฉลาก หากฝ่าฝืน มีโทษปรับ ไม่เกิน 20,000 บาท

2.8 มาตรการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่หลังจากมี พ.ร.บ. ที่เกี่ยวกับบุหรี่ ประกาศใช้

หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 แล้ว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัดเทศบาลกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในฐานะผู้รับผิดชอบการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้เผยแพร่พระราชบัญญัติดังกล่าวทางสื่อต่าง ๆ ทุกรูปแบบ ตลอดจนได้มีการสำรวจหรือสำรวจการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เช่น สุ่มสำรวจการจำหน่ายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ของร้านจำหน่ายบุหรี่ การจัดกิจกรรมในวันงดสูบบุหรี่โลก คือ วันที่ 31 พฤษภาคมของทุกปี จะมีการเผยแพร่พระราชบัญญัติ การมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีส่วนในการสร้างสรรค์สังคมปลอดบุหรี่ การจัดรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ทุกรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ การเดินรณรงค์ การแสดงดนตรี การมอบเกียรติบัตรแก่ผู้ที่เลิกสูบบุหรี่เป็นผลสำเร็จ การจัดกิจกรรมคลินิกอดบุหรี่ การมอบผ้ากันเปื้อนแก่เด็กที่เกิดในวันงดสูบบุหรี่โลกด้วย นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมอื่นที่น่าสนใจ คือ

- ตุลาคม 2536 บริษัทการบินไทย ได้จัดเที่ยวบินปลอดบุหรี่ในเส้นทางระยะสั้นระหว่างประเทศ หลังจากที่ได้ประสบผลสำเร็จในการจัดเที่ยวบินปลอดบุหรี่ในเที่ยวบินภายในประเทศและเป็นที่ยอมรับชมชอบมาแล้วในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ 2537 เป็นต้นไป ในเที่ยวบิน กรุงเทพฯ - ปักกิ่ง - ฮ่องกง - สิงคโปร์ - คุนหมิง - กัวลาลัมเปอร์ - ปีนัง - ย่างกุ้ง - เวียดนาม - ฮานอย - โฮจิมินห์ และพนมเปญ

- 9 พฤศจิกายน 2537 ดร. อาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข(ขณะนั้น) พร้อมด้วย น.พ.วุฒิกิจ ธนะภูมิ อธิบดีกรมการแพทย์ พ.ญ.วราภรณ์ ภูมิสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ และศ.น.พ.ประกิจ วาทิสาธกิจ เลขาธิการคณะกรรมการ คบยส. ได้ร่วมแถลงข่าวเพื่อสกัดกั้นการโฆษณาบุหรี่ทุกรูปแบบซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 มาตรา 9

- 2 กุมภาพันธ์ 2539 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดประชุมเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 ขึ้นเป็นครั้งแรก ผู้เข้าประชุมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จาก 17 จังหวัด ภาคเหนือ เพื่อให้ผู้เข้าประชุมมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ ควบคุม ดูแล กำกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล และคณะ⁽⁵⁾ ได้ศึกษาอัตราชุกของการสูบบุหรี่และผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการสูบบุหรี่ของประชาชนในพื้นที่รอบ ๆ โรงเรียนหินโงมพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อปี 2538 พบว่า อัตราชุกของการสูบบุหรี่ร้อยละ 25.3 ในเพศชายร้อยละ 43.5 ในเพศหญิงร้อยละ 3.7 โดยเฉลี่ยสูบบุหรี่วันละ 11 มวน ค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่เฉลี่ย 235 บาทต่อคนต่อเดือนหรือวันละ 7.80 บาทต่อวัน

พรณี ทิพย์ธราดล และคณะ⁽⁶⁾ ได้ศึกษาอัตราชุกของการสูบบุหรี่ในกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย ระดับ ปวส. ปี 2538 พบว่า นักศึกษาสูบบุหรี่ร้อยละ 27.3

ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล และคณะ⁽⁷⁾ พบอัตราการสูบบุหรี่ของประชาชนตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย และตำบลวังหลวง ถึงอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ในปี 2540 ร้อยละ 38.6 และเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีถึงร้อยละ 33.3

ธีระ ลืมศิลา⁽⁸⁾ พบสาเหตุที่ทำให้เกิดการสูบบุหรี่ใน 3 อันดับแรกในกลุ่มครูพลศึกษา คือ เพื่อลดความเครียด เพื่อสังคม และเพื่อแสดงความเป็นชาย

ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล และคณะ⁽⁹⁾ ได้ศึกษาลักษณะการจัดจำหน่ายบุหรี่ในร้านค้าปลีกในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย เมื่อปี 2535 พบว่า จากจำนวนร้านค้าปลีกที่สำรวจ 94 ร้าน เป็นร้านที่จำหน่ายบุหรี่ 69 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 73.4 ในส่วนนี้เป็นร้านชำ ร้อยละ 66.7 ร้านอาหารร้อยละ 14.5 ทราบว่ามีกฎหมายห้ามจำหน่ายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีร้อยละ 56.5 โดยในส่วนนี้ได้รับทราบจากสื่อโทรทัศน์ร้อยละ 48.2

ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล และคณะ⁽¹⁰⁾ ได้ศึกษาผลการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย ปี 2539 พบว่า ร้านค้าบุหรี่จำหน่ายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 50.9 ไม่พบการโฆษณาใด ๆ เจ้าของร้านค้าบุหรี่รับทราบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบุหรี่ร้อยละ 76.9 มีการจัดเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ดังนี้ สถานที่ราชการร้อยละ 77.3 รัฐวิสาหกิจร้อยละ 80.0 โรงแรมที่มีห้องอาหารร้อยละ 85.7 ธนาคารร้อยละ 92.3 ร้านอาหารที่ติดเครื่องปรับอากาศร้อยละ 30.0

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และคณะ⁽¹¹⁾ ได้ศึกษาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2535 โดยส่งแบบสอบถาม 13 ประเภท ในกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม พบว่า ผู้ดำเนินการในสถานที่สาธารณะส่วนใหญ่ มีความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติในการคุ้มครอง

ครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ในระดับดี-ปานกลาง และไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา กลุ่มภัตตาคาร/ร้านอาหาร, โรงแรม มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะและการปฏิบัติในระดับต่ำ กลุ่มเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าชาย กลุ่มเป้าหมายทราบกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ร้อยละ 86.9 มีความพร้อมในการจัดเขตปลอดบุหรี่ร้อยละ 47.7 พร้อมมาร้อยละ 20.3 จัดได้ทันทีร้อยละ 70.8 จัดได้ภายใน 1 ปีร้อยละ 18.

ชนิษฐา ธรรมนิยม ⁽¹²⁾ ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อ พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และ พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2537 โดยศึกษาในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอายุระหว่าง 15 – 19 ปี จำนวน 811 คน พบว่า กลุ่มเป้าหมายไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายบุหรื่อดังกล่าวถึงร้อยละ 71.99 แต่มีทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายดังกล่าว และได้เสนอแนะให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายบุหรืแก่ประชาชนผ่านสื่อมวลชน ต่าง ๆ ให้มากขึ้น

ฝ่ายสุศึกษาและประชาสัมพันธ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก ⁽¹³⁾ ได้สำรวจการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 เมื่อปี 2537 โดยกำหนดเป้าหมายร้านจำหน่ายบุหรี่ในเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลทุกร้านพบว่าการจำหน่ายบุหรืแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ดังนี้ เขตเทศบาลเมืองนครนายกร้อยละ 64.7 สุขาภิบาลบ้านนาร้อยละ 71.0 สุขาภิบาลองค์กริษร้อยละ 48.4 และสุขาภิบาลปากพลีร้อยละ 61.1 เจ้าของร้านค้ามีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้ คือ เขตเทศบาลเมืองนครนายกร้อยละ 47.1 สุขาภิบาลบ้านนาร้อยละ 84.0 สุขาภิบาลองค์กริษร้อยละ 54.8 และสุขาภิบาลปากพลีร้อยละ 83.3

ฝ่ายสุศึกษาและประชาสัมพันธ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก ⁽¹⁴⁾ ได้สำรวจการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 เมื่อปี 2537 โดยสำรวจสถานที่ราชการ ธนาคาร ในเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลทุกร้าน ผลการสำรวจดังนี้ คือ

- 1) สถานที่ราชการ มีการจัดเขตปลอดบุหรื ดังนี้ ในเขตเทศบาลเมืองนครนายกร้อยละ 63.6 สุขาภิบาลบ้านนาร้อยละ 100.0 สุขาภิบาลองค์กริษร้อยละ 92.8 และสุขาภิบาลปากพลีร้อยละ 83.3 มีการติดเครื่องหมายเขตสูบ/ไม่สูบบุหรืถูกต้องตามลำดับคือ ร้อยละ 54.5, 100.0, 85.7 และ 91.6
- 2) ธนาคาร มีการจัดเขตปลอดบุหรืและติดเครื่องหมายถูกต้องครบทุกแห่ง ร้อยละ 100

ไพบุลย์ สุริยะวงศ์ไพศาล และคณะ⁽¹⁵⁾ ได้ศึกษาการปฏิบัติตามกฎหมายห้ามการขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยให้เด็กนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 9 – 17 ปี ทดลองซื้อบุหรี่ 1 ซองจากร้านค้า 773 แห่งใน 5 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หนองคาย สุราษฎร์ธานี และจันทบุรี โดยร้านค้าเหล่านี้ตั้งอยู่ริมถนนสายหลักของอำเภอในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 90.6 ของร้านค้า มีการขายบุหรี่ให้แก่เด็กนักเรียน ร้อยละ 10.0 ของร้านค้าเหล่านี้ ติดสติ๊กเกอร์แสดงข้อความ “ไม่ขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี” อย่างไรก็ตาม ทุกร้านค้าดังกล่าวนี้ก็ยังจำหน่ายบุหรี่แก่เด็กนักเรียน หลังการวิจัยดังกล่าว จะมีการทดลองค้นหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายนี้ต่อไป

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์⁽¹⁶⁾ และคณะ ได้สอบถามพฤติกรรมกรรมการขายบุหรี่ให้แก่เยาวชนอายุ 15 ปี พบว่าเยาวชน 15 ปี ที่เคยพยายามซื้อบุหรี่ในช่วง 3 เดือน ก่อนวันสำรวจ มีจำนวนเพียงร้อยละ 30.4 ในจำนวนนี้สามารถซื้อบุหรี่ได้ถึงร้อยละ 96.7 โดยผู้ขายขายบุหรี่ให้เยาวชนทันทีร้อยละ 86.0 และร้อยละ 10.7 จิตเจี้ยนแต่หยิบบุหรี่ขายให้ ส่วนความเห็นต่อมาตรการทางกฎหมายนั้น เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) สนับสนุนกฎหมายห้ามบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ประเภทการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยคัดเลือกชุมชนโดยเจาะจง คือ บ้านเขมิ,บ้านนามน, บ้านโนนสง่า,บ้านสุขสำราญ,บ้านเขมิทุ่ง ตำบลเขมิ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่บริเวณเดียวกัน มีสถานีดำรงจตุร มีทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นชุมชนค่อนข้างใหญ่ เพื่อให้มีกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวนมากพอในการศึกษาวิจัย

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

- 1) จะใช้นักเรียนของโรงเรียนเขมิพิทยาคม ทุกคน เป็นตัวแทนกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีของชุมชนในการดำเนินงานและประเมินความสำเร็จของกิจกรรม
- 2) การสัมภาษณ์เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ จะสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เช่น สมาชิก อบต./อสม./เจ้าอาวาสวัด/ตำรวจ,ครู-อาจารย์,เจ้าของร้านค้าบุหรี่,นักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีทุกคน
- 3) การสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปเพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลังเฝ้าระวังและรณรงค์ จะสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 256 คน

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

- 4) แบบสัมภาษณ์สมาชิก อบต./อสม./เจ้าอาวาสวัด
- 5) แบบสัมภาษณ์ครู-อาจารย์
- 6) แบบสัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าบุหรี่
- 7) แบบสัมภาษณ์ตำรวจ
- 8) แบบสอบถามนักเรียนมัธยม(ก่อนดำเนินการ)
- 9) แบบสัมภาษณ์ประเมินความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ประชาชนทั่วไป)
(หลังเฝ้าระวังและรณรงค์)
- 10) แบบสอบถามนักเรียนมัธยม(หลังดำเนินการ)

3.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ระยะที่ 1 ประเมินก่อนดำเนินการ : สํารวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ โดยการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูล ความคิดเห็นในกลุ่มเป้าหมายต่อไปนี้

อาสาสมัคร/ สมาชิก อบต./เจ้าอาวาสวัด

- ความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุหรี่,กฎหมายบุหรี่
- ข้อมูลการสูบบุหรี่ สาเหตุของการสูบบุหรี่
- วิธีการป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่

ฯลฯ

ร้านค้าบุหรี่

- การสูบบุหรี่, สาเหตุของการสูบบุหรี่
- มีเด็กอายุ < 18 ปี มาซื้อบุหรี่หรือไม่
- ขายให้หรือไม่ ทำไมจึงขาย
- รายได้ต่อวันจากการขายบุหรี่
- ทราบกฎหมายหรือไม่/ผิดกฎหมายหรือไม่
 - ทราบจากไหน จากสื่อใด

ฯลฯ

ครู- อาจารย์

- การสูบบุหรี่ของครู-อาจารย์
- สาเหตุของการสูบบุหรี่
- มีกิจกรรมอะไรในโรงเรียนที่จะช่วยป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียน
- ความคิดเห็นต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนในโรงเรียน
- ความรู้ของครูเกี่ยวกับโทษภัยของบุหรี่และกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่
- จำนวนครูในโรงเรียนที่สูบบุหรี่
- วิธีการป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรี่

ฯลฯ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ

- ข้อมูลการสูบบุหรี่ สาเหตุของการสูบบุหรี่
- ความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุหรี่,กฎหมายบุหรี่
- นโยบายและการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ที่เกี่ยวกับบุหรี่

ฯลฯ

นักเรียน

- สำรวจจำนวนนักเรียนอายุต่ำกว่า 18 ปีที่ติดบุหรี่ในโรงเรียน,
- สัมภาษณ์นักเรียนที่สูบบุหรี่
 - เริ่มสูบเมื่อไหร่, ระยะเวลาในการสูบ, การได้มาซึ่งบุหรี่ครั้งแรกจากที่ใด
 - สาเหตุที่สูบ
 - ความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโทษภัยของบุหรี่และกฎหมายบุหรี่
 - พฤติกรรมการเคี้ยวบุหรี่ของนักเรียน อายุขณะนั้น ชื่อให้ใคร
 - วิธีการสกัดกั้นไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรี่อย่างไร

ฯลฯ

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการ

แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1) ประชุมเพื่อระดมความคิดในการรณรงค์และเฝ้าระวัง การเข้าถึงบุหรี่ ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี

ผู้เข้าประชุมได้แก่ ผู้นำชุมชนใน 5 หมู่บ้าน ที่รณรงค์ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ของตำบลเดิม คือ

- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมทุกคนรวม 15 คน กำนัน 1 คน ปลัด อบต. 1 ท่าน
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกคน รวม 18 คน
- เจ้าอาวาสวัดใน 5 หมู่บ้าน จำนวน 3 วัด
- คณะครู – อาจารย์โรงเรียนเขมพิทยาคม 3 ท่าน โรงเรียนบ้านเดิม 3 ท่าน
- เจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจภูธรตำบลเดิม 5 นาย
- เจ้าของร้านค้าบุหรี่ทุกร้านจำนวน 21 ร้าน
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ-ตำบล,กรรมการหมู่บ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง
- พระสงฆ์วัดอื่น ๆ เป็นผู้สังเกตการณ์ รวม 20 คน

รวมทั้งสิ้น 90 คน

โดยดำเนินการดังนี้

- ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและโทษที่เกิดจากการสูบบุหรี่
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- คณะผู้วิจัยสรุปและนำเสนอผลการดำเนินงานในระยะ ที่ 1 โดยเฉพาะนำเสนอปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ ตามผลระยะที่ 1
- แยกกลุ่มระดมความคิดในการรณรงค์และเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนอายุที่ต่ำกว่า 18 ปี พร้อมรายละเอียดงบประมาณดำเนินการ (ถ้ามี)
- นำเสนอผลการประชุมย่อยต่อที่ประชุมใหญ่
- สรุปกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการจริง แยกเป็น
 - * การรณรงค์ร่วมกันทุกกลุ่มร่วมกับประชาชนทั้ง 5 หมู่บ้าน
 - * การรณรงค์แยกกลุ่ม เช่น คณะครูจัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียน, ตำรวจรณรงค์ตรวจจับ, อาสาสมัครรณรงค์จัดตั้งชมรมผู้ไม่สูบบุหรี่ ฯ ล ฯ

3) ดำเนินการรณรงค์และเฝ้าระวังตามข้อสรุปในขั้นตอนแรก

ดำเนินการรณรงค์และเฝ้าระวังจริงตามข้อสรุปในขั้นตอนแรก จนแล้วเสร็จ ตามงบประมาณความพร้อมที่มีอยู่ในขณะนั้น งบประมาณส่วนหนึ่งคณะผู้วิจัยเป็นผู้มอบให้เพื่อดำเนินการ งบประมาณส่วนหนึ่งได้จากงบ อบต., งบการบริหารจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอ โพนพิสัย ทุกกิจกรรมเป็นข้อสรุปว่าเป็นกิจกรรมที่ควรดำเนินการและเห็นว่าจะส่งผลดีในระยะยาวด้วย

ระยะที่ 3 ระยะประเมินผล

ประเมินกระบวนการ (Process) โดยประเมินกระบวนการรณรงค์และเฝ้าระวัง ฯ เช่น

- มีกิจกรรมรณรงค์อะไรบ้าง
- ปริมาณงานมากน้อยเพียงใด ใช้งบประมาณเท่าใด
- ชมรมเกิดขึ้นกี่กลุ่ม, สมาชิกมากน้อยเพียงใดคิดเป็นร้อยละเท่าไรของประชากรทั้งหมด,
- ได้ดำเนินการรณรงค์และเฝ้าระวังอย่างไรบ้าง, ดำเนินการสม่ำเสมอหรือไม่,
- ประชาชนมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด
- กิจกรรมในโรงเรียนมีอะไรบ้าง ผู้ร่วมกิจกรรมเท่าใด

ฯ ล ฯ

ประเมินผลกระทบ (Impact) โดยประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ(process) เช่น

กลุ่มประชาชนทั่วไป

- การได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่รณรงค์
- จำนวนผู้ที่เลิกสูบบุหรี่
- จำนวนผู้สูบบุหรี่รายใหม่หรือไม่
- การเปลี่ยนแปลงและความคิดเห็นอื่น ๆ

กลุ่มนักเรียน

- การได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- มีเด็กนักเรียนที่สูบบุหรี่เพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่ (รายใหม่)
- คนที่เคยสูบ เลิกสูบบุหรี่หรือไม่
- มีกิจกรรมรณรงค์เพิ่มขึ้นหรือไม่
- ความคิดเห็นต่อกิจกรรม, โครงการ
- พฤติกรรมการซื้อบุหรี่
- การเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ

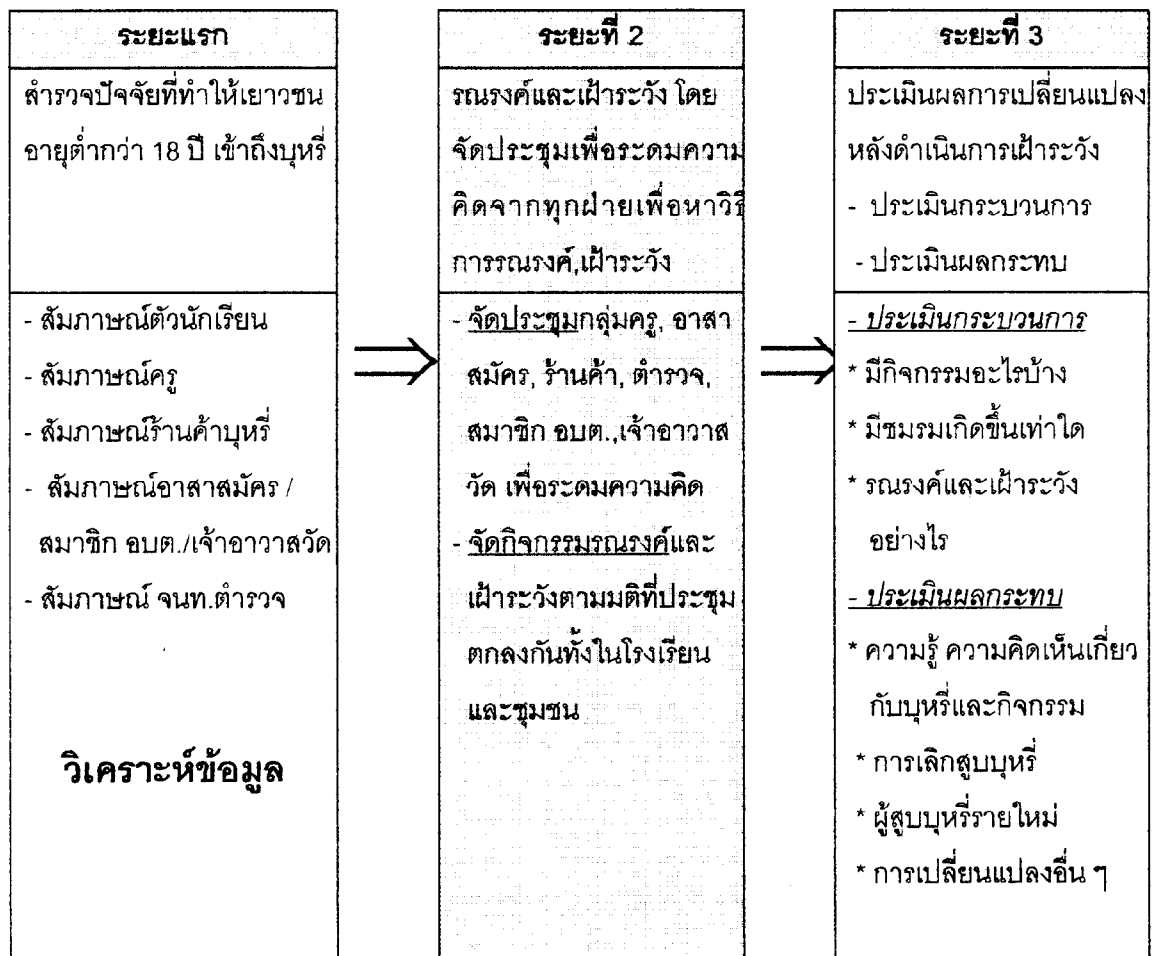
3.5 ระยะเวลาในการทำวิจัย

- ระยะที่ 1 ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2541
- ระยะที่ 2 - ประชุมระดมความคิดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2541
 - ดำเนินการรณรงค์และเฝ้าระวังตั้งแต่ 26 มิถุนายน 2541 ถึง วันประเมินวันสุดท้าย วันที่ 24 ธันวาคม 2541 (แต่กิจกรรมจะยังคงต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ โดยองค์กรและชมรมที่เกิดขึ้น)
- ระยะที่ 3 - การประเมินผลกิจกรรม จะเก็บข้อมูลเป็นประจำตั้งแต่เริ่มรณรงค์และเฝ้าระวัง เช่น การบันทึกจำนวนคนที่เล่นกีฬา ในกิจกรรม ลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ด้านกาย ยาเสพติด ฯลฯ
- การประเมินผลกระทบ จะประเมินในเดือนธันวาคม 2541

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

- ใช้สถิติเชิงพรรณนา
- เปรียบเทียบผลการดำเนินการก่อน-หลังดำเนินการ

3.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะประกอบด้วย 3 ระยะ คือ

1. ผลของการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่
2. ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ โดยอาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ
- 3.ผลการรณรงค์และเฝ้าระวังตามรูปแบบข้อ 2.

ซึ่งจะได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ผลของการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่

การสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ จะสัมภาษณ์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 7 กลุ่ม คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 13 คน ,ครู-อาจารย์โรงเรียนเซนต์พิตยาคม 24 คน , ร้านค้าบุหรี่ 19 ร้าน, สมาชิก อบต. 6 คน ,เจ้าอาวาสวัด 3 รูป ,และตำรวจ 15 นาย ผลการสำรวจทำให้ทราบปัจจัยบางประการที่อาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ คือ

1.1 ในความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 13 คน เป็นหญิง 4 คน ชาย 9 คน อสม.ที่เป็นหญิง 4 คนไม่เคยสูบบุหรี่เลย ส่วน อสม.ชาย 9 คนนั้นเป็นผู้ที่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน 5 คน เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว 4 คน ไม่มีผู้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่เลย

ในความคิดเห็นของ อสม.นั้นบอกว่า สาเหตุที่ตนเองเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้นมาจาก

- อยากรลอง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของวัยรุ่น
- แสดงความเป็นชาย เป็นความคิดที่ผิด ๆ มาโดยตลอดที่ว่าเป็นผู้ชายต้องสูบบุหรี่
- สูบเป็นประเพณีมานาน เมื่อมีแขกมาเยือนถึงบ้าน เจ้าของบ้านต้องมีหมาก พลุ บุหรี่ เป็นสิ่งที่นำมาต้อนรับ ซึ่งปฏิบัติกันมานาน แม้แต่การเชิญแขกไปร่วมงานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน ฯลฯ ต้องนำหมาก พลุ บุหรี่ไปเชิญแทนบัตรเชิญ
- ความเครียด ความหงุดหงิด เป็นสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มักเป็นเหตุผลของการสูบบุหรี่และเป็นเหตุผลที่เลิกสูบบุหรี่ไม่ได้ เพราะว่า ถ้าตั้งใจเลิกครั้งใด ความหงุดหงิดจะเกิดขึ้นทันที

ในความคิดเห็นของ อสม. นั้นบอกว่า สาเหตุที่เยาวชนเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้น จากการประมวลหาสาเหตุจะมาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

- อยากลอง เพราะเพื่อนชักชวน เอาอย่างเพื่อน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของวัยรุ่น ถ้าไม่สูบจะเข้าเพื่อนไม่ได้ เพื่อน ๆ หาว่ารังเกียจ
- เห็นผู้ใหญ่สูบ จึงสูบตาม เช่นเห็นบิดา ครูอาจารย์ หรือแม้กระทั่งนักการเมืองชื่อดังที่สามารถเห็นภาพการสูบบุหรี่ได้เป็นประจำทางทีวี หนังสือพิมพ์
- ไม่ทราบโทษของบุหรี่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่าไม่มีโทษ ไม่มีผู้สอน ผู้แนะนำ ไม่เคยเห็นภาพของคนตายจากการสูบบุหรี่ในหมู่บ้านที่เห็นอย่างชัดแจ้ง
- ครอบครัวมีปัญหา จึงเกิดความเครียด จึงเป็นที่มาของการสูบบุหรี่ คิดว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถพึ่งพิงได้ จะทำให้ลืมปัญหาที่เกิดขึ้นได้

1.2 ในความคิดเห็นของสมาชิก อบต.

จากการสัมภาษณ์สมาชิก อบต. 6 คน เป็นชายทั้งหมด เป็นผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบัน 2 คน เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว 2 คน ไม่เคยสูบบุหรี่เลย 2 คน เท่ากัน

ในความคิดเห็นของสมาชิก อบต. นั้นบอกว่า สาเหตุที่ตนเองเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้นมาจาก

- อยากลอง, สูบตามเพื่อน เห็นเพื่อนสูบก็อยากลองสูบตามดูบ้าง
- ไม่ทราบพิษภัยของบุหรี่ คิดว่าไม่มีโทษ สมัยนั้นไม่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่
- การสูบบุหรี่ทำให้คลายเครียดได้

ในความคิดเห็นของสมาชิก อบต. นั้นบอกว่า สาเหตุที่เยาวชนเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้น จากการประมวลหาสาเหตุจะมาจากปัจจัยต่าง ๆ คล้ายกับความคิดเห็นของ อสม. คือ

- อยากลอง
- ผู้ปกครองมีปัญหา
- เพื่อนฝูงพาสูบ
- คิดชั่ววูบอยากเท่

1.3 ในความคิดเห็นของร้านค้าบุหรื

จากการสัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าบุหรื 19 คน เป็นหญิง 14 คน(เคยสูบบุหรื 1 คน) ชาย 5 คน เป็นผู้สูบบุหรืในปัจจุบัน 3 คน เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว 1 คน ไม่เคยสูบบุหรืเลย 1 คน

ในความคิดเห็นของเจ้าของร้านค้าบุหรืนั้นบอกว่า สาเหตุที่ตนเองเข้าถึงบุหรืและเป็นที่มาของการสูบบุหรืนั้นมาจาก

- อายากลอง, สูบตามเพื่อน เห็นเพื่อนสูบกก็อยากลองสูบตามดูบ้าง
- หงุดหงิด การสูบบุหรืทำให้คลายเครียดได้
- สูบเพื่อดับกลิ่นในห้องส้วม เดิมนั้นเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรื เมื่อเข้าส้วมได้กลิ่นอุจจาระจะเกิดอาการรังเกียจ เมื่อสูบบุหรืทำให้แก้ปัญหานี้ได้

ข้อมูลอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์เจ้าของร้านค้าบุหรื

รายได้ต่อวันจากการขายบุหรื

ตารางที่ 1 รายได้ต่อวันจากการขายบุหรืของร้านค้าบุหรืตำบลเขม อ.โพธิ์ชัย ในปี 2541

รายได้จากการขายต่อวัน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 บาท	6	31.6
31 – 100 บาท	7	36.8
101 – 300 บาท	4	21.1
มากกว่า 300 บาท	2	10.5
รวม	19	100

* รายได้เฉลี่ยจากการขายบุหรื 145 บาทต่อร้านต่อวัน

การทราบกฎหมายเกี่ยวกับบุหรื

เจ้าของร้านค้าบุหรืที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่มีการห้ามขายบุหรืแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 15 ร้านคิดเป็นร้อยละ 78.9 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของร้านค้าบุหรืตำบลเขม ที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่ห้ามขายบุหรืแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

การทราบกฎหมายบุหรื	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบ	4	21.1
ทราบ	15	78.9
รวม	19	100

เจ้าของร้านค้าบุหรี่ที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่ห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จากแหล่งต่าง ๆ กันคือ ส่วนใหญ่ทราบจากตำรวจร้อยละ 46.6 รองลงมาคือจากวิทยุ โทรทัศน์ร้อยละ 20.0 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของร้านค้าบุหรี่ตำบลเดิม ที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่ห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จากแหล่งต่าง ๆ

แหล่งที่บอกกฎหมายบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำรวจบอก	7	46.6
2. วิทยุโทรทัศน์	3	20.0
3. อบรม	1	6.7
4. ป้ายรณรงค์	1	6.7
5. ครูบอก	1	6.7
6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขบอก	1	6.7
7. สามีบอก	1	6.7
รวม	15	100

แต่ร้านค้าบุหรี่สามารถบอกอายุเด็กที่ไม่ควรขายบุหรี่ให้ได้ถูกต้องเพียง 5 คน คือ 1 ใน 3 คือ ร้อยละ 33.3 บอกอายุไม่ถูกต้อง 4 คนคือร้อยละ 26.7 อีก 6 คน(ร้อยละ 40.0)บอกว่าไม่ทราบอายุ ทราบแต่เพียงว่ากฎหมายไม่ให้ขายบุหรี่แก่เด็ก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของร้านค้าบุหรี่ตำบลเดิม ที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่ห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และบอกอายุเด็กได้ถูกต้อง

ความสามารถบอกอายุเด็กได้	จำนวน	ร้อยละ
บอกได้ถูกต้อง	5	33.3
บอกได้แต่ไม่ถูกต้อง	4	26.7
ไม่ทราบอายุ	6	40.0
รวม	15	100

เมื่อถามว่า มีเด็กมาซื้อบุหรี่ที่ร้านของท่านหรือไม่ พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งคือ 9 ร้านยังขายบุหรี่ให้เด็ก อีก 10 ร้าน ไม่ขายให้เลย และในแต่ละวันจะมีเด็กมาซื้อบุหรี่มากบ้างน้อยบ้างคือวันละ 1 คน 2 ร้าน 2 คน 3 ร้าน 4 คน 3 ร้าน และ 10 คน 1 ร้าน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของร้านค้าบุหรี่ป่าบลเดิม ที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีมาซื้อบุหรี่ และพฤติกรรมการขายบุหรี่ของร้านค้าบุหรี่ป่าบลเดิม

การมีเด็กมาซื้อบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีผู้มาซื้อบุหรี่	10	52.6
- มีเด็กมาซื้อบุหรี่	9 *	47.6
• ซื้อวันละ 1 คน	(2)	
• ซื้อวันละ 2 คน	(3)	
• ซื้อวันละ 4 คน	(3)	
• ซื้อวันละ 10 คน	(1)	
รวม	19	100

* ทั้ง 9 ร้าน ขายบุหรี่ให้เด็กทั้ง 9 ร้าน

เหตุผลของการขายบุหรี่ให้แก่เด็ก 3 ร้านบอกว่า แน่ใจว่าซื้อให้พ่อจึงขายให้ 2 ร้านบอกว่า เด็กตัวโตแล้วสมควรขายให้ 2 ร้านบอกว่าต้องการได้เงิน 1 ร้านบอกว่า บุหรี่ป่านามาขายต้องขายให้ 1 ร้านบอกว่า กลัวเสียลูกค้า รายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของร้านค้าบุหรี่ป่าบลเดิม ที่ขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี แยกตามเหตุผลของการขาย

เหตุผลที่ขายบุหรี่แก่เด็ก	จำนวน	ร้อยละ
- แน่ใจว่าซื้อให้พ่อ	3	33.4
- ตัวโตแล้วสมควรขายให้	2	22.2
- ต้องการได้เงิน	2	22.2
- บุหรี่ป่านามาขายต้องขายให้	1	11.1
- กลัวเสียลูกค้า	1	11.1
รวม	9	100

1.4 ในความคิดเห็นของครู-อาจารย์

จากการสัมภาษณ์ครู-อาจารย์โรงเรียนเขมพิทยาคม 24 คน เป็นหญิง 16 คน ชาย 8 คน เป็นผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบัน 5 คน เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว 1 คน ไม่เคยสูบบุหรี่เลย 2 คน

ในความคิดเห็นของครู-อาจารย์นั้นบอกว่า สาเหตุที่ตนเองเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้นมาจาก

- สืบตามเพื่อน เห็นเพื่อนสูบก็นอยากรลองสูบบ้าง
- อยากรสูบเอง
- สูบเพราะมีความเครียด

ในความคิดเห็นของครู- อาจารย์นั้นบอกว่า สาเหตุที่เยาวชนเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้น มาจากปัจจัยต่าง ๆ คือ

- ไม่ทราบโทษของบุหรี่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่าไม่มีโทษ ไม่มีผู้สอน ผู้แนะนำ ไม่เคยเห็นภาพของคนที่ยาจากการสูบบุหรี่ในหมู่บ้านที่เห็นอย่างชัดเจน
- อยากรลอง เพราะเพื่อนชักชวน เอาอย่างเพื่อน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของวัยรุ่น ถ้าไม่สูบจะเข้าเพื่อนไม่ได้ เพื่อน ๆ หาว่ารังเกียจ
- เลียนแบบผู้ใหญ่ จึงสูบตาม เช่นเห็นบิดา ครูอาจารย์ หรือแม้กระทั่งนักการเมืองชื่อดังที่สามารถเห็นภาพการสูบบุหรี่ได้เป็นประจำทางทีวี หนังสือพิมพ์
- ไม่มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น กีฬา ให้เยาวชนได้เล่น เพื่อคลายเครียด จะได้ไม่หันไปทดลองสูบบุหรี่
- ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลาน ไม่ห้ามปรามเรื่องการสูบบุหรี่อย่างจริงจัง ตนเองยังสูบบุหรี่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีด้วย
- บุคคลสำคัญ เช่น สส.,รัฐมนตรี, ดารา ควรเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่สูบบุหรี่

ข้อมูลอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์ครู-อาจารย์

ครู-อาจารย์ทั้งหมด 24 ท่าน ไม่เห็นด้วยที่เด็กสูบบุหรี่ถึงแม้ว่าอาจารย์บางท่านสูบบุหรี่ แต่ไม่อยากให้เด็กสูบบุหรี่เหมือนกับตน ข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้สัมภาษณ์นั้นที่น่าสนใจมีอีกหลายประการเช่น

การทราบกฎหมายที่ห้ามขายบุหรี่แก่เด็ก

เมื่อถามว่าทราบหรือไม่ที่มีกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ออกมาบังคับใช้แล้ว พบว่า ครู-อาจารย์ทราบ 15 คนคิดเป็นร้อยละ 62.5 ไม่ทราบ 9 คนคิดเป็นร้อยละ 37.5 ผู้ที่ทราบนั้นสามารถตอบอายุถูกต้อง 6 คน ตอบอายุไม่ถูกต้อง 3 คน ไม่ทราบอายุ 6 คน แสดงว่า แม้ครูอาจารย์เองบางท่านก็ยังไม่ทราบว่า มีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้แล้ว รายละเอียดตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของครู-อาจารย์โรงเรียนเซิมพิทยาคม ที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่ห้ามขาย
บุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และตอบอายุถูกต้อง

การทราบกฎหมายบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ทราบ	9	62.5
- ทราบ	15	37.5
* บอกได้ถูกต้อง	(6)	
* บอกได้แต่ไม่ถูกต้อง	(3)	
* ไม่ทราบอายุ	(6)	
รวม	24	100

การเห็นการขายบุหรี่แก่เด็ก

เมื่อถามว่า เคยเห็นร้านค้าในตำบลเซิม ขายบุหรี่ให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีหรือไม่ พบว่า
ครู-อาจารย์เกือบทั้งหมดเคยเห็นร้านค้าขายบุหรี่ให้แก่เด็กคือ 21 คนคิดเป็นร้อยละ 87.5 ส่วนนี้เป็น
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กเยาวชนเข้าถึงบุหรี่ อีก 3 คนคือร้อยละ 12.5 ไม่เคยเห็น แสดงว่าร้านค้า มีการขาย
บุหรี่แก่เด็ก ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของครู-อาจารย์ที่เห็นร้านค้าขายบุหรี่ ขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

การเห็นร้านค้าขายบุหรี่แก่เด็ก	จำนวน	ร้อยละ
เห็นร้านค้าขายบุหรี่แก่เด็ก	21	87.5
ไม่เคยเห็นร้านค้าขายบุหรี่แก่เด็ก	3	12.5
รวม	24	100

1.5 ในความคิดเห็นของเจ้าอาวาสวัด

จากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัด 3 วัดใน 5 หมู่บ้านที่ทำการวิจัย ยังสูบบุหรี่ในปัจจุบัน 1 รูป
อีก 2 รูป เคยสูบบุหรี่แต่เลิกแล้ว ในความคิดเห็นของเจ้าอาวาสวัด บอกว่า สาเหตุที่เยาวชนเข้าถึงบุหรี่
และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้น มาจากปัจจัยต่าง ๆ คือ

- ไม่ทราบโทษของบุหรี่ ไม่มีผู้สอน ผู้แนะนำ
- อยากลอง เพราะเพื่อนชักชวน เอาอย่างเพื่อน
- ไม่มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น กีฬา ให้เยาวชนได้เล่น เพื่อคลายเครียด จะได้ไม่หันไป
ทดลองสูบบุหรี่
- ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลาน ไม่ห้ามปรามเรื่องการสูบบุหรี่อย่างจริงจัง

1.6 ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 21 นายของสถานีตำรวจภูธรตำบลเดิม เป็นตำรวจชั้นประทวน 9 นาย พลตำรวจ 12 นาย พบว่า เป็นผู้ที่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน 12 คน(ร้อยละ 57.1) เคยสูบบุหรี่แล้ว 6 คน(ร้อยละ 28.6) ไม่เคยสูบบุหรี่เลยเพียง 3 คน(ร้อยละ 14.3)

ในความคิดเห็นของตำรวจบอกว่า สาเหตุที่ตนเองเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้นมาจาก

- สูบตามเพื่อนเป็นแฟชั่น เห็นเพื่อนสูบก็นอยากลองสูบบ้าง
- สูบเพราะมีความเครียด
- อยากเท่

ในความคิดเห็นของตำรวจนั้นบอกว่า สาเหตุที่เยาวชนเข้าถึงบุหรี่และเป็นที่มาของการสูบบุหรี่นั้น มาจากปัจจัยต่าง ๆ คือ

- ไม่ทราบโทษของบุหรี่
- อยากลอง เพราะเพื่อนชักชวน เอาอย่างเพื่อน
- เลียนแบบผู้ใหญ่ จึงสูบบ้าง
- ไม่มีกิจกรรมสันทนาการ
- ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลาน ไม่ห้ามปรามเรื่องการสูบบุหรี่อย่างจริงจัง
- ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่อย่างจริงจังในระดับหมู่บ้านหรือระดับท้องถิ่น

ข้อมูลอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ

การทราบกฎหมายที่ห้ามขายบุหรี่แก่เด็ก

เมื่อถามว่าทราบหรือไม่ที่มีกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ออกมาบังคับใช้แล้ว พบว่า ตำรวจเองทราบเพียง 13 คนคิดเป็นร้อยละ 61.9 แต่สามารถตอบอายุได้ถูกต้องเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ตอบอายุไม่ถูกต้อง 7 คน ไม่ทราบ 8 คนคิดเป็นร้อยละ 44.4 มีตำรวจที่สามารถบอกโทษปรับได้เพียง 1 นาย แสดงว่า ตำรวจเองบางท่านก็ยังไม่ทราบว่า มีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้แล้ว ถึงแม้จะทราบแต่ไม่สามารถบอกรายละเอียดของกฎหมาย เช่น อายุของเด็ก ค่าปรับ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลทำให้เด็กเข้าถึงบุหรี่ได้ รายละเอียดตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของตำรวจที่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และตอบอายุถูกต้อง

การทราบกฎหมายบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ทราบ	8	38.1
- ทราบ	13	61.9
* บอกได้ถูกต้อง	(4)	
* บอกได้แต่ไม่ถูกต้อง	(7)	
* ไม่ทราบอายุ	(2)	
รวม	21	100

1.7 ในความคิดเห็นของนักเรียนที่เป็นเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี

จากการสอบถามนักเรียนทุกคนของโรงเรียนเซนต์พิตทาศคที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 743 คน เป็นชาย 285 คน(ร้อยละ 38.4) หญิง 458 คน(ร้อยละ 61.6) หรือ ชาย:หญิง = 2:3 เป็นนักเรียน ม.1-3 จำนวน 457 คน(ร้อยละ 61.5) ม.4-5 จำนวน 286 คน(ร้อยละ 38.5)

นักเรียนทั้งหมด 743 คนนั้น เป็นผู้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่เลย 512 คน(ร้อยละ 68.9) เคยสูบบุหรี่ 231 คน(ร้อยละ 31.1) ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่เคยสูบครั้งเดียวเท่านั้น 117 คน(ร้อยละ 15.8) สูบไม่เกิน 100 มวน 88 คน(ร้อยละ 11.8) สูบเกิน 100 มวน 26 คน(ร้อยละ 3.5) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทาศค จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่

พฤติกรรมการสูบบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เคยสูบเลย	512	68.9
- เคยสูบ	231	31.1
* เคยสูบครั้งเดียว	(117)	(15.8)
* เคยสูบไม่เกิน 100 มวน	(88)	(11.8)
* เคยสูบเกิน 100 มวน	(26)	(3.5)
รวม	743	100

เมื่อสอบถามนักเรียนที่เคยสูบบุหรี่ทั้ง 231 คนว่าสูบบุหรี่มานานหรือยัง พบว่า ส่วนใหญ่สูบบุหรี่ในระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี 158 คน(ร้อยละ 68.4) (ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนจะเริ่มสูบบุหรี่ในขณะที่เรียนโรงเรียนมัธยมนี้เอง) สูบบุหรี่ประมาณ 1-3 ปี จำนวน 70 คน(ร้อยละ 30.3) สูบบุหรี่มานานมากกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน(ร้อยละ 1.3) ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่สูบบุหรี่ จำแนกตามระยะเวลาการสูบบุหรี่

ระยะเวลาการสูบบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	158	68.4
1 - 3 ปี	70	30.3
มากกว่า 3 ปี	3	1.3
รวม	231	100

เมื่อสอบถามนักเรียนที่เคยสูบบุหรี่ทั้ง 231 คนว่าครั้งแรกที่สูบบุหรี่ ได้นูหรีมาจากไหน พบว่า ส่วนใหญ่ได้นูหรีมาจากเพื่อนคือ 171 คน(ร้อยละ 74.0) (ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพื่อนของนักเรียนจะมีอิทธิพลในการเริ่มสูบบุหรี่ของนักเรียนมากที่สุด) ได้จากการซื้อเอง 36 คน(ร้อยละ 15.6) ได้มาจากสมาชิกในครอบครัว 17 คน (ร้อยละ 7.4) และได้มาจากแหล่งอื่น ๆ 7 คน(ร้อยละ 3.0) ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่สูบบุหรี่ จำแนกตามแหล่งที่ได้สูบบุหรี่มาครั้งแรก

แหล่งที่ได้สูบบุหรี่มาครั้งแรก	จำนวน	ร้อยละ
ได้นูหรีมาจากเพื่อน	171	74.0
ได้จากการหาซื้อเอง	36	15.6
ได้มาจากสมาชิกในครอบครัว	17	7.4
ได้มาจากแหล่งอื่น ๆ	7	3.0
รวม	231	100

การทราบกฎหมายที่ห้ามขายบุหรี่แก่เด็กเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี

เมื่อสอบถามนักเรียนว่าทราบหรือไม่ที่มีกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ออกมาบังคับใช้แล้ว พบว่า มีผู้ที่ทราบเพียง 195 คน(ร้อยละ 26.2) ไม่ทราบ 548 คน(ร้อยละ 73.8) ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เด็กยังคงไปซื้อบุหรี่ ทำให้สามารถเข้าถึงบุหรี่ได้ ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ทราบกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

การทราบกฎหมายบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ทราบ	548	73.8
- ทราบ	195	26.2
รวม	743	100

ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามนักเรียนจะถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยจากบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลางคือ 7-11 คะแนน จำนวน 450 คน(ร้อยละ 60.6) ระดับสูงคือ 12-15 คะแนน จำนวน 164 คน(ร้อยละ 22.0) ระดับคะแนนต่ำคือ 3 - 6 คะแนน จำนวน 129 คน (ร้อยละ 17.4) ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตยาคม จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ (3 - 6 คะแนน)	129	17.4
ปานกลาง (7 - 11 คะแนน)	450	60.6
สูง (12 - 15 คะแนน)	164	22.0
รวม	743	100

ระดับทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ของนักเรียน

แบบสอบถามนักเรียนจะถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบุหรี่ พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเป็นกลาง ๆ คือ 38 - 47 คะแนน จำนวน 554 คน(ร้อยละ 74.6) ด้านลบคือ 22 - 37 คะแนน จำนวน 96 คน (ร้อยละ 12.9) ด้านบวกคือ 48 - 52 คะแนน จำนวน 93 คน(ร้อยละ 12.5) ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทาศคม จำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับ
บุญ

ระดับทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านลบ(22 - 37)	96	12.9
กลาง ๆ (38 - 47)	554	74.6
ด้านบวก(48 - 52)	93	12.5
รวม	743	100

พฤติกรรมที่เคยซื้อบุญหรือนักเรียน

แบบสอบถามนักเรียนทั้งหมดว่าเคยซื้อบุญหรือไม่ พบว่า เกือบร้อยละ 80 เคยซื้อบุญ คือ เคยซื้อจำนวน 590 คน(ร้อยละ 79.4)(ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เยาวชนเข้าถึงบุญโดยตรง) ไม่เคยซื้อ 153 คน (ร้อยละ 20.6) ผู้ที่เคยซื้อทั้งหมด 590 คนนี้ส่วนใหญ่ซื้อให้คนอื่น 524 คน(ร้อยละ 88.8) ซื้อให้คนอื่นและตนเอง 53 คน(ร้อยละ 9.0) ซื้อให้ตนเองเท่านั้น 13 คน(ร้อยละ 2.2) ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทาศคม จำแนกตามการเคยซื้อบุญ

การเคยซื้อบุญ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยซื้อเลย	153	20.6
เคยซื้อ	590	79.4
<u>ซื้อให้ใครบ้าง</u>		
- ให้คนอื่นเท่านั้น	(524)	(88.8)
- ให้ตนเองเท่านั้น	(13)	(2.2)
- ให้คนอื่นและตนเอง	(53)	(9.0)

อายุของการซื้อบุญครั้งแรก

นักเรียนที่เคยซื้อบุญ 590 คนนั้น เริ่มซื้อบุญครั้งแรกเมื่อตอนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา (อายุ 7 – 12 ปี) 324 คนคือร้อยละ 54.9 รองลงมาคือตอนเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา(อายุ 13 – 15 ปี) 187 คนคือร้อยละ 31.7 ซื้อตอนเรียนอยู่มัธยมปลาย 40 คนคือร้อยละ 6.8 ก่อนเข้าโรงเรียน 39 คนคือร้อยละ 6.6 ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่เคยซื้อบุหรี่ จำแนกตามอายุของการซื้อบุหรี่ครั้งแรก

อายุของการซื้อบุหรี่ครั้งแรก	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนเข้าโรงเรียน(4-6ปี)	39	6.6
ประถม(7-12ปี)	324	54.9
มัธยมต้น(13-15ปี)	187	31.7
มัธยมปลาย(16-18ปี)	40	6.8
รวม	590	100

ซื้อบุหรี่ครั้งแรก ซื้อให้ใครบ้าง

นักเรียนที่เคยซื้อบุหรี่ 590 คนนั้น เริ่มซื้อบุหรี่ครั้งแรกซื้อให้พ่อเป็นส่วนใหญ่คือร้อยละ 70.6 รองลงมาคือซื้อให้พี่ชายคือร้อยละ 40.7 ซื้อให้เพื่อนร้อยละ 26.2 ซื้อให้ครูร้อยละ 12.8 ซื้อให้แม่ร้อยละ 2.1 ซื้อให้พี่สาวร้อยละ 1.7 และอื่น ๆ ดังนั้น ผู้ที่มีอิทธิพลให้เด็กไปซื้อบุหรี่มากที่สุดคือพ่อ, พี่ชาย, เพื่อน, ครู, แม่และพี่สาวตามลำดับ ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่เคยซื้อบุหรี่ จำแนกตามผู้ที่ซื้อให้ไปซื้อ

ซื้อบุหรี่ให้ใครบ้าง	จำนวน	ร้อยละ
1. พ่อ	406	70.6
2. พี่ชาย	235	40.7
3. เพื่อน	151	26.2
4. ครู	74	12.8
5. แม่	12	2.1
6. พี่สาว	10	1.7
7. อื่น ๆ	232	40.2
รวม	590	100

2.ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่โดยอาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ

ผลการวิจัยส่วนนี้ประกอบด้วยรายละเอียด 2 ตอน คือ

- ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ ได้แนวคิดจากการสัมภาษณ์(เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2541)และการประชุมระดมความคิดของอาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ(เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2541)
- กิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์จริงเท่าที่ศักยภาพและงบประมาณมีอยู่

2.1 ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่

จากการสัมภาษณ์(เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2541)และการประชุมระดมความคิดของอาสาสมัคร ,ครู , ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ(เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2541) สรุปแนวความคิดที่จะป้องกันไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ได้ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 ให้ความรู้เรื่องโรคและโทษพิษภัยของบุหรี่ โดยเอกสารหรือทางสื่อมวลชนต่าง ๆ อย่างจริงจัง นำเอาผู้ป่วยที่เป็นโรคจากการสูบบุหรี่นำเสนอทางสื่อมวลชนมาก ๆ ให้เยาวชนและผู้ปกครองบิดา มารดาตระหนักถึงโรคและโทษพิษภัยของบุหรี่
- 2.1.2 ผู้ใหญ่ไม่ควรใช้เด็กไปซื้อบุหรี่ ร้านค้าก็ไม่ควรขายบุหรี่แก่เด็ก เพื่อให้การซื้อขายบุหรี่เป็นไปด้วยความยากยิ่งขึ้น
- 2.1.3 ต้องชี้แจงให้ร้านค้า เด็ก ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับกฎหมายบุหรี่ เพราะว่าทุกกลุ่มเป้าหมายยังไม่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวแม้แต่ตำรวจเองก็ตาม
- 2.1.4 สอนเด็กตั้งแต่เด็ก ๆ เรื่องโรคและโทษพิษภัยของบุหรี่ จะได้ไม่หันไปพึ่งพานูรีเมื่อโตขึ้น
- 2.1.5 จัดกิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมกีฬา การเล่นดนตรี ฟังเพลง ทำงานอดิเรก ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ให้เกิดความเครียด ไม่ต้องพึ่งพานูรี
- 2.1.6 พ่อ แม่ ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน ให้ความอบอุ่น เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำการคบเพื่อน ไม่สร้างปัญหาในครอบครัว เช่น ทะเลาะกัน หวังในตัวลูกหลานมากเกินไป
- 2.1.7 ควรออกกฎหมายห้ามเด็กซื้อบุหรี่ หรือติดป้ายห้ามเด็กซื้อบุหรี่
- 2.1.8 มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง มีการตรวจจับอยู่เสมอ
- 2.1.9 ขึ้นราคานูรี , เลิกผลิตนูรี
- 2.1.10 ผู้ใหญ่ควรกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ไม่สูบบุหรี่ หรือสูบในที่มิดชิด ไม่ให้เด็กเห็น

- 2.1.11 มีบทลงโทษและตัดคะแนนความประพฤติต่อเด็กที่ซื้อบุหรี่หรือสูบบุหรี่
- 2.1.12 ผู้มีชื่อเสียง เช่น นายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรี, สส., ศิลปิน, ดารา, นักร้อง ควรเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่สูบบุหรี่และรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่อย่างจริงจัง
- 2.1.13 ควรมีองค์กรระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่รับผิดชอบการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เป็นการรวมพลัง กลุ่มชน เยาวชน ให้ตระหนักถึงโทษพิษภัยของบุหรี่ ไม่หันไปพึ่งพาบุหรี่
- 2.1.14 ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่สูบบุหรี่ในที่ทำงานหรือเวลาทำงาน

2.2 กิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์เชิงพื้นที่ศักยภาพและงบประมาณมีอยู่

คณะผู้วิจัยได้มอบงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ เป็นเงินทั้งสิ้น 37,100 บาท ซึ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมที่คิดว่าสำคัญและน่าจะเป็นกิจกรรมที่ให้ผลดี มีประโยชน์ ครอบคลุมถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดีในระดับหนึ่ง จึงได้จัดกิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุรียังดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 รายละเอียดกิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ตำบลเขม
อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย เข้าถึงบุหรี่

เหตุผลที่ทำกิจกรรม	กิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์	งบประมาณ
1. เด็ก, ประชาชน, ร้านค้าบุหรี่, ผู้นำชุมชน, ครู อาจารย์ ไม่ทราบกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่	1. จัดทำป้ายข้อความเกี่ยวกับกฎหมายบุหรี่ ติดตามจุดต่าง ๆ ทั่วหมู่บ้าน	1. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ 10 ป้าย = 5,000 บาท
2. เด็ก, ประชาชน, ร้านค้าบุหรี่, ผู้นำชุมชน, ครู อาจารย์ ไม่ทราบโทษพิษภัยของบุหรี่	2.1 จัดทำแผ่นพับความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของบุหรี่, กฎหมายบุหรี่แจกทุกกลุ่มเป้าหมาย 2.2 ทำสโปดเปิดทางหอกระจายข่าวสารทุกหมู่บ้าน	2.1 ทำแผ่นพับ 5,000 บาท 2.2 ทำสโปด 1,000 บาท
3. ไม่มีองค์กรที่รับผิดชอบในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในระดับหมู่บ้าน	3. จัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ รับผิดชอบในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในระดับหมู่บ้าน	3. งบประมาณสนับสนุนการจัดตั้งชมรม 1,000 บาท

ตารางที่ 19 รายละเอียดกิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ตำบลเขม

อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย เข้าถึงบุรี(ต่อ)

เหตุผลที่ทำให้กิจกรรม	กิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์	งบประมาณ
4. เด็กเยาวชนไม่มีกิจกรรม เน้นหนทางการในหมู่บ้าน จึงหัน ไปลองสูบบุหรี่และสิ่งเสพติด อื่น ๆ	4.จัดกิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจด้านภัยยาเสพติด โดย จัดทำลานกีฬาในวัด จัดการ แข่งขันกีฬาของตำบล	4. งบสนับสนุน 5,000 บาท
5. เด็ก, ประชาชน ไม่ตระหนัก ในความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ที่เกิดจากบุหรี่	5. จัดกิจกรรมการเผาเงิน เทียบกับการเผาบุหรี่	5. งบประมาณ 100 บาท
6. ไม่มีป้ายเตือนห้ามเด็กมาซื้อ บุหรี่(ถึงแม้กฎหมายไม่ได้ห้าม ซื้อ แต่ห้ามขายเท่านั้น)	6. จัดทำป้าย “ห้ามผู้ที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี มาซื้อบุหรี่”	6. งบประมาณ 10,000 บาท
7. ไม่มีการรวมกลุ่มของร้านค้า ในการช่วยรณรงค์เพื่อการไม่ สูบบุหรี่ในระดับหมู่บ้าน	7. จัดตั้งชมรมร้านค้าด้านภัย บุหรี่ตำบลเขม	7. งบสนับสนุนการจัดตั้งชมรม 1,000 บาท
8. ขาดกิจกรรมกระตุ้นเตือนเรื่อง พิษภัยของบุหรี่ในโรงเรียน	8.1 จัดประกวดห้องเรียนปลอด คนสูบบุหรี่ 8.2 จัดประกวดนักเรียนที่มีสุข ภาพสมบูรณ์ ไม่สูบบุหรี่ 8.3 จัดประกวดภาพวาด รณรงค์ต่อต้านบุหรี่	8.1 งบประมาณ 2,000 บาท 8.2 งบประมาณ 2,000 บาท 8.3 งบประมาณ 3,000 บาท
9. ไม่มีองค์กรที่รับผิดชอบในการ รณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ใน ระดับโรงเรียน	9.จัดตั้งชมรมปลอดสะอาดโรง เรียนเขมพิทยาคม เพื่อรวม กลุ่มจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อ การไม่สูบบุหรี่	9. งบประมาณ 1,000 บาท
10. ประชาชนทราบกฎหมายและ โทษภัยเกี่ยวกับบุหรี่ย่อย	10.1 จัดเทศนาเกี่ยวกับบุหรี่ สิ่งเสพติด ทุกวันพระ 10.2 จัดพิธีสาบานตนไม่เกี่ยว ข้องกับบุหรี่	10.1 งบเทศนา 500 บาท 10.2 งบจัดพิธี 500 บาท

ตารางที่ 18 รายละเอียดกิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ตำบลเขม
อ.พนพิสัย จ.หนองคาย เข้าถึงบุหรี่(ต่อ)

เหตุผลที่ทำการกิจกรรม	กิจกรรมการเฝ้าระวังและรณรงค์	งบประมาณ
11. มีการตรวจจับร้านค้าบุหรี่ปั๊ กระทำผิดกฎหมายน้อย	11. ตำรวจมีการตรวจสอบร้านค้า ว่าทำผิดกฎหมายหรือไม่ ตักเตือน จับกุม	11. งบประมาณตำรวจ
12. กระตุ้นราชการส่วนท้องถิ่น ให้จัดกิจกรรมด้านภัยบุหรี่ใน กลุ่มเยาวชน	12. จัดอบรมกลุ่มเยาวชนหรือ จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการ ไม่สูบบุหรี่	12. งบประมาณ อบต.ตั้งไว้ ทุกปี
รวมงบประมาณ	รวม	37,100 บาท

**3.ผลการรณรงค์และเฝ้าระวังตามรูปแบบของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวัง
และรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงบุหรี่ โดยอาสาสมัคร,ครู,
ร้านค้าบุหรี่ปั๊, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ (ตามหัวข้อ 2.2)**

หลังจากที่อาสาสมัคร,ครู, ร้านค้าบุหรี่ปั๊, สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ ได้ร่วม
กันจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์และเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ปั๊ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ดังรายละเอียดในหัว
ข้อ 2.2 และรายละเอียดตามตารางที่ 19 จากการประเมินผลพบว่า

3.1 ประเมินกระบวนการ (Process) การรณรงค์และเฝ้าระวัง ๔ ผลการดำเนินงานโดยสรุปดังนี้

ตารางที่20 ผลการดำเนินงานที่เป็นปริมาณงานของกิจกรรมรณรงค์และเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ปั๊ของ
เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ตำบลเขม อําเภอพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ปี 2541

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
1. จัดทำป้ายข้อความเกี่ยวกับกฎหมายบุหรี่ปั๊ ติด ตามจุด ต่าง ๆ ทั่วหมู่บ้าน	1. ติดผ้าป้ายทั้งหมด 10 จุด บริเวณหน้าโรง เรียน, หน้าวัด, บ้านผู้ใหญ่บ้าน,บ้าน อสม. สถานีอนามัย, แหล่งชุมชนต่าง ๆ
2. จัดทำแผ่นพับความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของ บุหรี่ปั๊, กฎหมายบุหรี่ปั๊แจกทุกกลุ่มเป้าหมาย	2. แจกจ่ายหลังคาเรือนละ 1 แผ่น แจกนักเรียน กลุ่มวัยรุ่น รวม 5,000 แผ่น
3. ทำสโปดเปิดทางหอกระจายข่าวสารทุกหมู่ บ้าน	3. จัดทำสโปดให้หมู่บ้านละ 1 ม้วนรวม 5 ม้วน เปิดเผยแพร่ทุกเช้า

ตารางที่ 19 (ต่อ)

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
4. จัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่รับผิดชอบในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในระดับหมู่บ้าน,โรงเรียน	4.จัดตั้งชมรมต่าง ๆ ดังนี้ 4.1 ชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเขม มีสมาชิก 180 คน 4.2 ชมรมร้านค้าด้านกัญบุหรี่ มีสมาชิก 21 คนจาก 21 ร้าน (ร้อยละ 100) 4.3 ชมรมปลอดสะอาดโรงเรียนเขมพิทยาคม มีสมาชิก 197 คน(ร้อยละ 32.4 ของนักเรียนทั้งหมด)
5.จัดกิจกรรมลานวัด ลานกีฬาลานใจ ด้านกัญยาเสพติด - โดยจัดทำลานกีฬาในวัด - ลานกีฬาในโรงเรียน(นอกเวลาเรียน) - จัดการแข่งขันกีฬาของตำบล	5.1 จัดลานกีฬาในวัด 1 แห่ง ประกอบด้วย สนาม ตะกร้อ 2 สนาม สนามวอลเลย์บอล 2 สนาม มีเยาวชนไปเล่นกีฬาในตอนเย็นเฉลี่ยวันละ 36คน 5.2 ลานกีฬาในโรงเรียน ประกอบด้วยสนามฟุตบอล 1 สนาม, เปตอง 3 สนาม, วอลเลย์บอล 2 สนาม, บาสเกตบอล 1 สนาม, ตะกร้อ 2 สนาม มีเยาวชนไปเล่นกีฬาเฉลี่ยวันละ 300 คน(ร้อยละ 40.4 ของนักเรียนทั้งหมด) 4.4 การจัดการแข่งขันกีฬา ลานใจ ด้านกัญยาเสพติด ระหว่าง 15 กันยายน – 23 ตุลาคม 2541 แข่งขันโดยเยาวชนทุกหมู่บ้านเก็บคะแนนทุกวัน เยาวชนร่วมกิจกรรมเฉลี่ยวันละ 85 คน
5. จัดกิจกรรมการเผาเงินเทียบกับการเผาบุหรี่	6. จัดกิจกรรม 1 ครั้ง ในวันเปิดกีฬาด้านกัญยาเสพติด
6. จัดทำป้าย “ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มาซื้อบุหรี่”	7. จัดทำและติดตั้งทุกร้าน รวม 21 ร้าน
7. จัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนของครู 8.1 จัดประกวดห้องเรียนปลอดคนสูบบุหรี่ 8.2 จัดประกวดนักเรียนที่มีสุขภาพสมบูรณ์ไม่สูบบุหรี่ 8.3จัดประกวดภาพวาดรณรงค์ต่อต้านบุหรี่	8.1 ห้องเรียนที่ร่วมประกวด 27 ห้อง 8.2 นักเรียนที่ร่วมประกวด 927 คน 8.3 จำนวนภาพที่ร่วมประกวด 30 ภาพ จากนักเรียนที่ร่วมประกวด 30 คน

ตารางที่ 19 (ต่อ)

กิจกรรม	ผลการดำเนินงาน
9. กิจกรรมของพระสงฆ์ 9.1 จัดเทศนาเกี่ยวกับบุญ สิ่งเสพติด ทุกวันพระ 9.2 จัดพิธีสาบานตนไม่เกี่ยวข้องกับบุญ	9.1 เทศน์วันพระ มีผู้ฟังเฉลี่ยครั้งละ 75 คน 9.2 จัดพิธีสาบานตนไม่เกี่ยวข้องกับบุญ 1 ครั้ง จำนวน 216 คน
10. ดำรวจมีการตรวจสอบร้านค้าว่าทำผิดกฎหมายหรือไม่ตกเดือน จับกุม	10. มีการตรวจสอบเดือนละ 1 ครั้ง
11. จัดอบรมกลุ่มเยาวชนหรือจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่	11. ปี 2541 ได้อบรมไปแล้ว และได้ตั้งงบประมาณไว้สำหรับปี 2542 และปีต่อ ๆ ไปด้วยแล้ว

3.2 ประเมินผลกระทบ (Impact) โดยประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ (process) เช่น

กลุ่มนักเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 ถือว่าเป็นการประเมินหลังดำเนินการ (ที่จริงการดำเนินงานยังไม่เสร็จสิ้น) พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจดังนี้

1) นักเรียนทราบกฎหมายบุหรี่และทราบโทษเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 26.2 (ดูตารางที่ 13) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.1 ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ร้อยละของนักเรียนที่ทราบกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ก่อน

และหลังดำเนินการ

การทราบกฎหมายบุหรี่	ร้อยละก่อนดำเนินการ	ร้อยละหลังดำเนินการ
- ไม่ทราบ	73.8	55.9
- ทราบ	26.2	44.1
รวม	100	100

* กลุ่มนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ครั้ง เฉพาะ ม.2 , ม.3 , ม.5 เท่านั้น (คือ ม.1, ม.2, ม.4 เดิมที่เลื่อนชั้นขึ้นมา) ส่วนนักเรียน ม.1 และ ม.4 จะเพิ่งเข้ามาใหม่ (ม.4 มาจากนักเรียน ม.3 เก่าเป็นบางส่วน)

2) อัตราการสูบบุหรี่ลดลง เดิมอัตราการสูบบุหรี่ร้อยละ 31.1 หลังดำเนินการอัตราการสูบบุหรี่ลดลงเป็นร้อยละ 20.9 มีผู้ที่เลิกสูบบุหรี่ในระหว่างโครงการ 94 คน จากจำนวนผู้ที่สูบบุหรี่ทั้งหมด 221 คน คิดเป็นอัตราการเลิกสูบบุหรี่ร้อยละ 42.5

ตารางที่ 22 ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทาคคม จำแนกตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ก่อนและหลังดำเนินการ

พฤติกรรมการสูบบุหรี่	ร้อยละก่อนดำเนินการ	ร้อยละหลังดำเนินการ
- ไม่สูบ	68.9	79.1
- สูบในปัจจุบัน	31.1	20.9
- เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว	-	(94 คน)
รวม	100	100

3) การทราบการจัดตั้งชมรมปลอดสารโรงเรียนเซนต์พิตทาคคม ในวันที่แจกแบบสอบถาม ทางโรงเรียนยังไม่ได้มีการเปิดชมรมและรับสมัครสมาชิกอย่างเป็นทางการ(จะจัดงานเปิดชมรมพร้อมกิจกรรมการรณรงค์เป็นทางการในวันที่ 25 ธันวาคม 2541) นักเรียนจึงทราบการจัดตั้งชมรมและสมัครเป็นสมาชิกเพียงบางส่วนเท่านั้น คือทราบการจัดตั้งชมรมร้อยละ 43.6 สมัครเป็นสมาชิกแล้ว 197 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนและ ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทาคคม จำแนกตามการทราบการจัดตั้งชมรมปลอดสารโรงเรียนเซนต์พิตทาคคม และการเป็นสมาชิก

การทราบการจัดตั้งชมรม	จำนวนผู้ที่เป็นสมาชิก	จำนวนผู้ที่ยังไม่สมัครเป็นสมาชิก	รวม
ทราบ	197	153	350
ไม่ทราบ	-	258	258
รวม	197(32.4 %)	411(67.6 %)	608

4) ความคิดเห็นต่อกิจกรรมเฝ้าระวังและรณรงค์ พบว่า ร้อยละ 36.2 ชมรมปลอดสาร จะช่วยป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนได้มาก ร้อยละ 39.3 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น จะช่วยป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนได้มาก และร้อยละ 41.9 กิจกรรมที่อาสาสมัครและผู้นำในชุมชนจัดขึ้น จะช่วยป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนได้มาก ดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทียม จำแนกตามความคิดเห็นต่อกิจกรรมเฝ้าระวัง และรณรงค์ในครั้งนี้

ประเด็น	ความคิดเห็น				
	ช่วยได้ มาก	ช่วยได้ ปานกลาง	ช่วยได้ น้อย	ช่วยไม่ ได้เลย	ไม่ออก ความเห็น
- ผลของชมรมปลอดสถานะ จะช่วยป้องกัน การเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนได้เพียงใด	36.2	41.6	7.6	2.3	12.3
- ผลของกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นจะช่วย ป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนได้ เพียงใด	39.3	41.6	9.4	1.3	8.4
- ผลของกิจกรรมที่อาสาสมัครและผู้นำ ในชุมชนจัดขึ้น จะช่วยป้องกันการเข้า ถึงบุหรี่ของเยาวชนได้เพียงใด	41.9	38.3	7.4	3.8	8.6

5) พฤติกรรมการซื้อบุหรี่ เมื่อถามว่าตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2541 เป็นต้นมา(เริ่มโครงการวิจัยนี้) พบว่า นักเรียน 331 คน คือร้อยละ 54.4 ไม่เคยซื้อ แต่อีก 277 คน คือ ร้อยละ 45.6 เคยซื้อ ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่ซื้อให้ตนเอง 189 คน คือร้อยละ 31.1 ที่เหลืออีก 88 คน ซื้อให้คนอื่น คือ ซื้อให้พ่อ 67 คน ให้พี่ชาย 15 คน ให้เพื่อน 6 คน รายละเอียดในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเซนต์พิตทียม จำแนกตามพฤติกรรมการซื้อบุหรี่ ตั้งแต่เริ่มโครงการวิจัย

พฤติกรรมการซื้อบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เคยซื้อเลย	331	54.4
- เคยซื้อ	277	45.6
* ซื้อให้ตัวเอง	(189)	(31.1)
* ซื้อให้พ่อ	(67)	(11.0)
* ซื้อให้พี่ชาย	(15)	(2.5)
* ซื้อให้เพื่อน	(6)	(1.0)
รวม	608	100

กลุ่มประชาชนทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปที่สุ่มมาจำนวน 256 คน เป็นเพศชาย 166 คน(ร้อยละ 64.8) หญิง 90 คน(ร้อยละ 35.2) การศึกษาชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 80.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปีร้อยละ 23.4 อาชีพเกษตรกรร้อยละ 83.6 ข้อมูลที่น่าสนใจในการประเมินผลครั้งนี้ คือ

1) ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประชาชนร้อยละ 57.4 ทราบสารที่ทำให้เกิดการเสพติดในบุหรี่ ร้อยละ 89.8 สามารถบอกโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ได้ ร้อยละ 82.0 ทราบอายุเด็กที่กฎหมายไม่อนุญาตให้ขายบุหรี่ให้ ร้อยละ 79.7 ทราบโทษปรับถ้าหากร้านค้าขายบุหรี่แก่เด็ก จะเห็นว่า ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสูง ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ร้อยละของประชาชนทั่วไปที่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลังดำเนินการเฝ้าระวังและรณรงค์

ประเด็น	ร้อยละหลังดำเนินการ
ทราบสารที่ทำให้เกิดการเสพติดในบุหรี่	57.4
สามารถบอกโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ได้	89.8
ทราบอายุเด็กที่กฎหมายไม่อนุญาตให้ขายบุหรี่ให้	82.0
ทราบโทษปรับถ้าหากร้านค้าขายบุหรี่แก่เด็ก	79.7

2) แหล่งข้อมูลที่ทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประชาชนร้อยละ 29.0 ทราบจากการบอกของ อสม.,อบต.,ผู้นำชุมชนที่ร่วมกันรณรงค์ ร้อยละ 21.5 ทราบจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 16.5 ทราบจากป้ายผ้าประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 16.0 ทราบจากป้ายหน้าร้านค้าบุหรี่ ร้อยละ 9.0 ทราบจากแผ่นพับที่อสม.,อบต.,ผู้นำชุมชนแจกให้ อีกร้อยละ 8.0 ทราบจากหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แหล่งข้อมูลที่ทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำหรับการดำเนินการเฝ้าระวังและรณรงค์ในครั้งนี้

แหล่งข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
- ทราบจากการบอกของ อสม.,อบต.,ผู้นำชุมชนที่ร่วมกันรณรงค์	58	29.0
- ทราบจากสื่อมวลชน เช่น วิทูย์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	43	21.5
- ทราบจากป้ายผ้าประชาสัมพันธ์	33	16.5
- ทราบจากป้ายหน้าร้านค้าบุหรี่	32	16.0
- ทราบจากแผ่นพับที่อสม.,อบต.,ผู้นำชุมชนแจกให้	18	9.0
- ทราบจากหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน	16	8.0
รวม	200	100

3) การเห็นและความคิดเห็นต่อป้าย "ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่" ที่หน้าร้านค้าบุหรี่

ประชาชนร้อยละ 85.2 เห็นป้าย "ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่" ที่หน้าร้านค้าบุหรี่ และส่วนใหญ่เห็นว่าป้ายดังกล่าวจะสามารถช่วยป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่ได้ร้อยละ 41.7 ช่วยไม่ได้ร้อยละ 24.3 ไม่แน่ใจร้อยละ 34.0 ดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไปที่ให้ความเห็นต่อป้าย"ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่" ที่หน้าร้านค้าบุหรี่ สามารถช่วยป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่มากน้อยเพียงใด

ความเห็นต่อป้ายว่าสามารถช่วยป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่มากน้อยเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
- ช่วยได้	91	41.7
- ช่วยไม่ได้	53	24.3
- ไม่แน่ใจ	74	34.0
รวม	218	100

4) การเห็นร้านค้าขายบุหรี่แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ตั้งแต่เริ่มต้นเฝ้าระวังและรณรงค์ พบว่า ประชาชนเกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 54.3 เห็นร้านค้าขายบุหรี่แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งเป็นการยืนยันว่ายังคงมีการขายบุหรี่แก่เด็กแต่จะยังคงมีการขายที่ร้านนั้น ไม่มีการประเมิน แต่เท่าที่สัมภาษณ์ร้านค้าขายแบบไม่เป็นทางการนั้นพบว่า มีการขายบุหรี่แก่เด็กเป็นบางร้านเฉพาะที่มั่นใจว่า ซื้อบุหรี่ให้พ่อ,พี่ชาย ซึ่งซื้อเป็นประจำอยู่แล้ว

5) การทราบการจัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่

ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 77.3 ทราบการจัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเขม และชมรมร้านค้าด้านกัญบูรีตำบลเขม

6) ความเห็นต่อกิจกรรมป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่

ร้อยละ 39.8 เห็นว่า ชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเขม และชมรมร้านค้าด้านกัญบูรีตำบลเขม จะสามารถช่วยเฝ้าระวังไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่ได้ ร้อยละ 53.9 เห็นว่ากิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ด้านกัญยาเสพติด จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่ได้ ดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ร้อยละของประชาชนทั่วไปที่ให้ความเห็นต่อกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึง บุหรี่มากนักน้อยเพียงใด

ความเห็นต่อกิจกรรม	ร้อยละของผู้ที่ให้ความเห็น		
	ช่วยได้	ช่วยไม่ได้	ไม่แน่ใจ
การจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับบุหรี่ ในตำบลเขม	39.8	12.5	47.7
กิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ด้านกัญยาเสพติด	53.9	11.3	34.8

7) การเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ในกิจกรรมเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่

ร้อยละ 94.5 เห็นป้ายผ้ารณรงค์ ร้อยละ 73.8 ได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และร้อยละ 72.7 ได้ยินหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านเปิดความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ซึ่งถือว่าสื่อทั้งสามอย่างสามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้ค่อนข้างสูง

8) กิจกรรมที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่

เมื่อถามว่ากิจกรรมใดที่สามารถป้องกันไม่ให้เด็กเข้าถึงบุหรี่ได้ตามลำดับคือ กิจกรรมกีฬา ร้อยละ 73.7 กิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ ร้อยละ 10.8 ห้ามผลิตบุหรี่ร้อยละ 9.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนร้อยละ 2.1 กิจกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 4.1 ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของประชาชนทั่วไปต่อกิจกรรมที่สามารถช่วยป้องกันเด็กสูบบุหรี่ได้

กิจกรรมที่เห็นว่าสามารถช่วยป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่	จำนวน	ร้อยละ
1. กิจกรรมกีฬา	143	73.7
2. กิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ	21	10.8
3. ห้ามผลิตบุหรี่	18	9.3
4. กิจกรรมการเรียนการสอน	4	2.1
4. อื่น ๆ	8	4.1
รวม	194	100

บทที่ 5 สรุป วิจัย ผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานในบทที่ 4 ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดมาก จึงขอสรุปผลการดำเนินงานสั้น ๆ ตามวัตถุประสงค์เป็น 3 ระยะ คือ

5.1.1. ผลของการสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่

- การสำรวจปัจจัยที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ ได้จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 7 กลุ่ม คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 13 คน, ครู-อาจารย์โรงเรียนเซนต์พิตยาคม 24 คน, ร้านค้าบุหรี่ 19 ร้าน, สมาชิก อบต. 6 คน, เจ้าอาวาสวัด 3 รูป, และตำรวจ 15 นาย ผลการสำรวจ จะขอสรุปเป็นภาพรวมของปัจจัยบางประการที่อาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ในเขตตำบลเซิม อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย เข้าถึงบุหรี่ คือ
 - อยากลอง เพราะเพื่อนชักชวน เอาอย่างเพื่อน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของวัยรุ่น ถ้าไม่สูบ จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อน ๆ หาว่ารังเกียจ
 - ไม่ทราบโทษของบุหรี่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่าไม่มีโทษ ไม่มีผู้สอน ผู้แนะนำ ไม่เคยเห็นภาพของคนตายจากการสูบบุหรี่ในหมู่บ้านที่เห็นอย่างชัดแจ้ง ข้อมูลที่สนับสนุนจุดนี้คือว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องระดับปานกลางร้อยละ 60.6 ระดับสูงร้อยละ 22.0 ระดับคะแนนต่ำร้อยละ 17.4 ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเป็นกลาง ๆ ร้อยละ 74.6 ด้านลบร้อยละ 12.9 ด้านบวกร้อยละ 12.5
 - ไม่ทราบกฎหมายเกี่ยวกับบุหรี่ จากข้อมูลพบว่า อสม., ครู, เจ้าของร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต., เจ้าอาวาสวัด, ตำรวจและนักเรียน ทราบว่ามีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้แล้วเพียงร้อยละ 61.5, 62.5, 78.9, 66.7, 33.3, 61.9 และ 67.2 ตามลำดับ ทราบอายุเด็กที่ไม่ควรขายบุหรี่ให้ได้ถูกต้องเพียงร้อยละ 30.8, 25.0, 26.3, 0.0, 0.0, 19.0, และ 26.2 ตามลำดับ จึงทำให้มีการจำหน่ายบุหรี่แก่เด็กร้อยละ 47 ของร้านค้าทั้งหมด ครู ร้อยละ 87.5 เคยเห็นร้านค้าขายบุหรี่ให้แก่เด็ก นักเรียนเคยซื้อบุหรี่ถึงร้อยละ 79.4 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เยาวชนเข้าถึงบุหรี่โดยตรง ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ซื้อให้คนอื่น(ร้อยละ 88.8) ก็ตาม จากข้อมูลจะเริ่มซื้อบุหรี่ครั้งแรกเมื่อตอนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา คือเมื่ออายุ 7 – 12 ปี ร้อยละ 54.9

- ครอบครัวมีปัญหา จึงเกิดความเครียด จึงเป็นที่มาของการสูบบุหรี่ คิดว่าเป็นสิ่งที่สามารถพึ่งพิงได้ จะทำให้ลืมปัญหาที่เกิดขึ้นได้
- เห็นผู้ใหญ่สูบ จึงสูบบุหรี่ตาม เช่นเห็นบิดา ครูอาจารย์ หรือแม้กระทั่งนักการเมืองชื่อดังที่สามารถเห็นภาพการสูบบุหรี่ได้เป็นประจำทางทีวี หนังสือพิมพ์
- ไม่มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น กีฬา ให้เยาวชนได้เล่น เพื่อคลายเครียด จะได้ไม่หันไปทดลองสูบบุหรี่
- ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่บุตรหลาน ไม่ห้ามปรามเรื่องการสูบบุหรี่อย่างจริงจัง ตนเองยังสูบบุหรี่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีด้วย
- บุคคลสำคัญ เช่น สส.,รัฐมนตรี, ดารา ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของการไม่สูบบุหรี่
- ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่อย่างจริงจังในระดับหมู่บ้านหรือระดับท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลาว่า การสูบบุหรี่มีโทษพิษภัย ไม่ควรสูบ
- อิทธิพลจากเพื่อน เพราะว่าจากข้อมูลพบว่า นักเรียนที่เคยสูบบุหรี่ ครั้งแรกที่สูบบุหรี่นั้น ได้บุหรี่มาจากเพื่อนร้อยละ 74.0 เพื่อนจึงเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของการสูบบุหรี่ เพื่อนจะมีอิทธิพลในการเริ่มสูบบุหรี่ของนักเรียนมากที่สุด

5.1.2.ผลของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าถึงบุหรี่ โดยอาสาสมัคร,ครู, ร้านค้าบุหรี่, สมาชิก อบต., เจ้าอาวาสวัด,และ ตำรวจ

จากการระดมความคิดจากการสัมภาษณ์และการประชุมของอาสาสมัคร,ครู, ร้านค้าบุหรี่ สมาชิก อบต.,เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ ว่าควรมีกิจกรรมอะไรบ้างที่น่าจะเฝ้าระวังและรณรงค์ป้องกันไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ดำบลเดิม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เข้าถึงบุหรี่ คือ

- การให้ความรู้เรื่องโรคและโทษพิษภัยของบุหรี่ โดยเอกสารหรือทางสื่อมวลชนต่าง ๆ อย่างจริงจัง นำเอาผู้ป่วยที่เป็นโรคจากการสูบบุหรี่นำเสนอทางสื่อมวลชนมาก ๆ ให้เยาวชนและผู้ปกครอง บิดา มารดาตระหนักถึงโรคและโทษพิษภัยของบุหรี่
- ผู้ใหญ่ไม่ควรใช้เด็กไปซื้อบุหรี่ อสม.,และผู้นำชุมชน ต้องตักเตือนผู้ปกครอง เพื่อไม่ให้เด็กมีโอกาสสัมผัสกับบุหรี่ ร้านค้าก็ไม่ควรขายบุหรี่แก่เด็ก
- ต้องชี้แจงให้ร้านค้า เด็ก ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับกฎหมายบุหรี่ เพราะว่าทุกกลุ่มเป้าหมายยังทราบเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวน้อย แม้แต่ตำรวจเองก็ตาม

- สอนเด็กตั้งแต่เด็ก ๆ เรื่องโรคและโทษพิษภัยของบุหรี่ จะได้ไม่หันไปพึ่งพานุหรีเมื่อโตขึ้น จึงควรจัดกิจกรรมในโรงเรียนประถมศึกษา คือ โรงเรียนบ้านเขมด้วย
- จัดกิจกรรมสันทนาการ เช่น กีฬา ดนตรี ฟังเพลง ทำงานอดิเรก ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ให้เกิดความเครียด ไม่ต้องพึ่งพานุหรี
- ตั้งองค์กรท้องถิ่นที่รับผิดชอบการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เป็นการรวมพลัง เพื่อให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงโทษพิษภัยของนุหรี

5.1.3 ผลการรณรงค์และเฝ้าระวังตามรูปแบบของการระดมความคิดเพื่อเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าถึงนุหรี

1) ผลของกระบวนการเฝ้าระวังและรณรงค์ตามศักยภาพและงบประมาณที่มีอยู่

เนื่องจากมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด อาสาสมัคร, ครู, ร้านค้านุหรี, สมาชิก อบต., เจ้าอาวาสวัด,และตำรวจ จึงได้ผสมผสานงบประมาณจากคณะผู้วิจัยมอบให้ 37,100 บาท รวมกับงบประมาณของ อบต.,งบบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ฯลฯ จึงได้จัดกิจกรรมที่สำคัญ และผลงานดังนี้

- จัดทำป้ายข้อความเกี่ยวกับกฎหมายนุหรี ติดตามจุด ต่าง ๆ ทั่วหมู่บ้าน 10 จุด
- จัดทำป้าย “ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มาซื้อนุหรี” และติดตั้งทุกร้าน รวม 21 ร้าน
- จัดทำแผ่นพับความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของนุหรี, กฎหมายนุหรีแจกทุกกลุ่มเป้าหมาย แจกจ่ายหลังคาเรือนละ 1 แผ่น แจกนักเรียน กลุ่มวัยรุ่น รวม 5,000 แผ่น
- ทำสโปตเปิดทางหอกระจายข่าวสารทุกหมู่บ้านรวม 5 ม้วนเปิดเผยแพร่ทุกเช้า
- จัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่รับผิดชอบในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในระดับหมู่บ้าน, โรงเรียน รวม 3 ชมรม คือ ชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเขม มีสมาชิก 67 คน ชมรมร้านค้าต้านภัยนุหรี มีสมาชิก 21 คน จาก 21 ร้าน ชมรมปลอดสะอาดโรงเรียนเขมพิทยาคม มีสมาชิก 197 คน(ร้อยละ 32.4 ของนักเรียนทั้งหมด)
- จัดกิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ต้านภัยยาเสพติด โดย
 - * จัดทำลานกีฬาในวัด มีเยาวชนไปเล่นกีฬาในตอนเย็นเฉลี่ยวันละ 36คน
 - * ลานกีฬาในโรงเรียน(นอกเวลาเรียน) มีเยาวชนไปเล่นกีฬาเฉลี่ยวันละ 300 คน (ร้อยละ 40.4 ของนักเรียนทั้งหมด)
 - * จัดการแข่งขันกีฬาของตำบล การจัดการแข่งขันกีฬา ลานใจ ต้านภัยยาเสพติด ระหว่าง 15 กันยายน – 23 ตุลาคม 2541 แข่งขันโดยเยาวชนทุกหมู่บ้านเก็บคะแนนทุกวัน เยาวชนร่วมกิจกรรมเฉลี่ยวันละ 85 คน

- จัดกิจกรรมการเผาเงินเทียบกับการเผาบุหรื 1 ครั้ง ในวันเปิดกีฬาต้านภัยยาเสพติด
- จัดกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนทั้งโรงเรียนประถมและมัธยม
 - * จัดประกวดห้องเรียนปลอดคนสูบบุหรื ทุกห้อง รวม 27 ห้อง
 - * จัดประกวดนักเรียนที่มีสุขภาพสมบูรณ์ไม่สูบบุหรื 927 คน
 - * จัดประกวดภาพวาดรณรงค์ต่อต้านบุหรื ผู้ส่งประกวด 30 คน
- กิจกรรมของพระสงฆ์โดย
 - * จัดเทศนาเกี่ยวกับบุหรื สิ่งเสพติด ทุกวันพระ มีผู้ฟังเฉลี่ยครั้งละ 75 คน
 - * จัดพิธีสาบานตนไม่เกี่ยวข้องกับบุหรื รวม 216 คน
- ดำรงจะมีการตรวจสอบร้านค้าว่าทำผิดกฎหมายหรือไม่ ตรวจสอบเดือนละ 1 ครั้ง

2) ประเมินผลกระทบ (Impact) โดยประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ (process)

กลุ่มนักเรียน

- นักเรียนทราบกฎหมายบุหรืและทราบโทษปรับเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 26.2 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.1
- อัตราการสูบบุหรืลดลง เดิมอัตราการสูบบุหรืร้อยละ 31.1 หลังดำเนินการอัตราการสูบลดลงเป็นร้อยละ 20.9 มีผู้ที่เลิกสูบบุหรืในระหว่างโครงการ 94 คน จากจำนวนผู้ที่สูบบุหรืทั้งหมด 221 คน คิดเป็นอัตราการเลิกสูบร้อยละ 42.5
- ทราบการจัดตั้งชมรมและสมัครเป็นสมาชิกเพียงบางส่วนเท่านั้น คือทราบการจัดตั้งชมรมร้อยละ 43.6 สมัครเป็นสมาชิกแล้ว 197 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4
- ความคิดเห็นต่อกิจกรรมเฝ้าระวังและรณรงค์ พบว่า ร้อยละ 36.2 ชมรมปลอดสะอาดจะช่วยป้องกันการเข้าถึงบุหรืของเยาวชนได้มาก ร้อยละ 39.3 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น จะช่วยป้องกันการเข้าถึงบุหรืของเยาวชนได้มาก และร้อยละ 41.9 กิจกรรมที่อาสาสมัครและผู้นำในชุมชนจัดขึ้น จะช่วยป้องกันการเข้าถึงบุหรืของเยาวชนได้มาก
- พฤติกรรมการซื้อบุหรืของนักเรียนลดลง คือ ก่อนดำเนินการ นักเรียนเคยซื้อบุหรืร้อยละ 79.4 หลังจากดำเนินการแล้วการซื้อบุหรืลดลงเหลือร้อยละ 45.6 จำนวนนี้เป็นผู้ที่ซื้อให้ตนเองร้อยละ 31.1 ซื้อให้พ่อร้อยละ 11.0 ให้พี่ชายร้อยละ 2.5 ให้เพื่อนร้อยละ 1.0

กลุ่มประชาชนทั่วไป

ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสูง คือ

- ร้อยละ 57.4 ทราบสารที่ทำให้เกิดการเสพติดในบุหรี่
- ร้อยละ 89.8 สามารถบอกโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ได้
- ร้อยละ 82.0 ทราบอายุเด็กที่กฎหมายไม่อนุญาตให้ขายบุหรี่ให้
- ร้อยละ 79.7 ทราบโทษปรับถ้าหากร้านค้าขายบุหรี่แก่เด็ก

แหล่งข้อมูลที่ทำให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ร้อยละ 29.0 ทราบจากการบอกของ อสม.,อบต.,ผู้นำชุมชนที่ร่วมกันรณรงค์
- ร้อยละ 21.5 ทราบจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
- ร้อยละ 16.5 ทราบจากป้ายผ้าประชาสัมพันธ์
- ร้อยละ 16.0 ทราบจากป้ายหน้าร้านค้าบุหรี่
- ร้อยละ 9.0 ทราบจากแผ่นพับที่อสม.,อบต.,ผู้นำชุมชนแจกให้
- ร้อยละ 8.0 ทราบจากหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน

การเห็นและความคิดเห็นต่อป้าย " ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่" ที่หน้าร้านค้าบุหรี่

- ร้อยละ 85.2 เห็นป้าย " ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อบุหรี่" ที่หน้าร้านค้าบุหรี่
- ร้อยละ 41.7 เห็นว่าป้ายดังกล่าวจะสามารถช่วยป้องกันไม่让孩子เข้าถึงบุหรี่ได้

การเห็นร้านค้าขายบุหรี่แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

- ตั้งแต่เริ่มต้นเฝ้าระวังและรณรงค์ พบว่า ประชาชนเกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 54.3 เห็นร้านค้าขาย บุหรี่แก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งเป็นการยืนยันว่ายังคงมีการขายบุหรี่แก่เด็กแต่จะยังคงมีการขายที่ ร้านนั้น ไม่มีการประเมิน แต่เท่าที่สัมผัสภาณร้านค้าขายบุหรี่แบบไม่เป็นทางการนั้นพบว่า มีการขายบุหรี่ แก่เด็กเป็นบางร้านเฉพาะที่มั่นใจว่าซื้อบุหรี่ให้พ่อ,พี่ชาย ซึ่งซื้อเป็นประจำอยู่แล้ว

การทราบการจัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่

- ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 77.3 ทราบการจัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเขม และชมรมร้านค้า ด้านภัยบุหรี่ตำบลเขม

ความเห็นต่อกิจกรรมป้องกันไม่让孩子เข้าถึงบุหรี่

- ร้อยละ 39.8 เห็นว่า ชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเขม และชมรมร้านค้าด้านภัยบุหรี่ตำบลเขม จะ สามารถช่วยเฝ้าระวังไม่让孩子เข้าถึงบุหรี่ได้
- ร้อยละ 53.9 เห็นว่ากิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ด้านภัยยาเสพติด จะช่วยป้องกันไม่让孩子 เข้าถึงบุหรี่ได้

การเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ในกิจกรรมเฝ้าระวังและรณรงค์ไม่让孩子เข้าถึงบุหรี่ ซึ่งถือว่าสื่อทั้งสามอย่างสามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้ค่อนข้างสูง คือ

- ร้อยละ 94.5 เห็นป้ายผ้ารณรงค์
- ร้อยละ 73.8 ได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ร้อยละ 72.7 ได้ยินหรือกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านเปิดความรู้เกี่ยวกับบุหรี่

กิจกรรมที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่ได้ตามลำดับคือ

- ร้อยละ 73.7 เห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมกีฬา
- ร้อยละ 10.8 เห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ
- ร้อยละ 9.3 เห็นว่า รัฐบาลควรเลิกผลิตบุหรี่มาจำหน่าย

อัตราการสูบบุหรี่ของประชาชนทั่วไป

- ประชาชนทั่วไปเป็นผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบันร้อยละ 27.0 เคยสูบแต่เลิกสูบ(อย่างถาวรแล้ว)ร้อยละ 19.5 ผู้ไม่เคยสูบบุหรี่เลยร้อยละ 53.5

5.2 วิจัยกรณีผลการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองที่ดำเนินการจริงในพื้นที่ตำบลเขม อำเภอนาทม จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ห่างไกล คือระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตรจากตัวจังหวัด อาณาเขตติดต่อกับใกล้เคียงกับอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ที่ผ่านมามีปัญหาการค้าและการเสพสารเสพติดต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เช่น ยาบ้า พื้นที่ดังกล่าวจึงตกเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ อยู่เป็นประจำ คณะผู้วิจัยจึงได้เลือกพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ดำเนินการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ได้ผลเกินคาด ชุมชนให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เป็นต้นว่า อบต.,โรงเรียน, สถานีอนามัย, ตำรวจ และที่สำคัญคือ องค์กรในชุมชน ต่างให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญของโครงการดังกล่าวสูงยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ขึ้นมา 3 ชมรม เพื่อร่วมดำเนินการเฝ้าระวังและรณรงค์ป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรี่ ผลพลอยได้คือ มีผู้ใหญ่ที่เลิกสูบบุหรี่ เป็นจำนวนค่อนข้างมาก เจ้าอาวาสวัดโดยเฉพาะเจ้าคณะตำบล ท่านได้ให้ความสำคัญโดยจัดทำสนามกีฬาในวัด เพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมการออกกำลังกาย ไม่หันเหไปพึ่งพามันฝรั่งทอดผู้ปกครองทราบโทษพิษภัยของบุหรี่ ทราบสาเหตุที่เด็กติดบุหรี่ และ

ช่วยกันรณรงค์ ป้องกันอย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนในวันมอบรางวัลต่าง ๆ มีการจัดแสดงของนักเรียน เป็นที่น่าชื่นใจว่า นักเรียนได้มีการแสดงละครได้เป็นอย่างดี ซึ่งให้เห็นว่า กว่าที่การแสดงจะออกมาดูดีนั้น ต้องมีการเขียนบทและการซักซ้อมเป็นเวลานานพอสมควร จุดนี้จะทำให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่มากยิ่งขึ้น ในส่วนของชมรมปอดสะอาดของโรงเรียนเซนต์พิตทาคม ทางโรงเรียนได้จัดห้องพิเศษเป็นที่ทำการของชมรม ความยั่งยืนของชมรมขึ้นอยู่กับ การติดตาม การสนับสนุน ซึ่งคณะผู้วิจัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ พร้อมทั้งจะดำเนินการจุดนี้ให้ดีที่สุด

ทางด้านของร้านค้าบุหรี่เอง มีการจัดตั้งชมรมร้านค้าต้านภัยบุหรี่ มีหลักและนโยบายว่า จะไม่ขายบุหรี่ให้แก่เด็ก หรือเลิกขายบุหรี่ไปเลย ถ้าเป็นไปได้ ในความเป็นจริง อาจจะมีเด็กที่ยังคงไปซื้อบุหรี่ จากการสัมภาษณ์เจาะลึกประชาชนแบบไม่เป็นทางการพบว่า มีการใช้ลูกไปซื้อบุหรี่บ้าง แต่น้อยลงมาก ร้านค้าเองก็มีความเกรงใจ เนื่องจากว่า เด็กเคยซื้อมาโดยตลอดและไม่ได้ซื้อเพื่อไปสูบเอง แต่แน่ใจว่า ซื้อให้พ่อหรือพี่ชาย ซึ่งก็คงให้เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ในที่สุดแล้ว จำนวนผู้สูบบุหรี่คงน้อยลงไป การประเมินผลในโอกาสต่อไป คงมีความจำเป็นต้องดำเนินการอีก

คณะผู้วิจัยพบว่า สาเหตุส่วนหนึ่งของการเข้าถึงบุหรี่ของประชาชนคือ การไม่ทราบและไม่ตระหนักต่อโทษพิษภัยของบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การที่ได้จัดกิจกรรมรณรงค์แค่เพียงในพื้นที่ตำบลเซิม อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย คงไม่เพียงพอ ต้องมีการจัดรณรงค์ทั่วประเทศ เสนอข่าวคนที่ เป็นโรคหรือตายจากโรคที่เกิดเนื่องจากการสูบบุหรี่ทางสื่อมวลชนอยู่บ่อย ๆ สื่อมวลชนพยายามไม่เสนอภาพการสูบบุหรี่ของบุคคลสำคัญหรือผู้ที่ประชาชนกำลังนิยม เพราะจะทำให้ความคิดสับสนว่า แม้แต่ผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงยังสูบบุหรี่ แสดงว่าบุหรี่คงไม่มีโทษ อีกประการหนึ่ง คงต้องช่วยกันนำเสนอข้อมูลบุคคลสำคัญ ๆ ว่าไม่มีการสูบบุหรี่ เพื่อเยาวชนจะได้ยึดถือเป็นแบบอย่างได้

การวิจัยเพื่อหารูปแบบการรณรงค์เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรี่ในครั้งนี้ ถือว่า แนวความคิดต่าง ๆ มาจากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่จริง ๆ ทั้งแนวความคิดและวิธีการรณรงค์-เฝ้าระวัง ไม่ใช่เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยคิดขึ้นมา ดังนั้นความสำเร็จที่เกิดขึ้นจึงเป็นความสำเร็จที่เกิดจากชุมชนเอง ความต่อเนื่องของโครงการ คงต้องอาศัยองค์กรที่เข้มแข็ง การถ่ายทอดเจตนารมณ์แห่งการทำงานขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการชมรม แม่นอนที่สุด ชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเซิม ได้มีแกนนำเป็น อสม.และสมาชิก อบต. เป็นคณะกรรมการ จึงทำให้เกิดความยั่งยืนได้ดีมาก ชมรมร้านค้าต้านภัยบุหรี่ก็เช่นกัน คณะกรรมการจะมาจากเจ้าของร้านค้านั้นเอง ส่วนคณะกรรมการของชมรมปอดสะอาด จะมาจากคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความต่อเนื่องที่ดี อย่างไรก็ตามก็คงต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อ ๆ ไป

- 1) การทำวิจัยเพื่อหารูปแบบการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ดังกล่าว ประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครและผู้นำในชุมชน วิธีการรณรงค์ต่าง ๆ เกิดจากความคิดของเขาเอง หากพื้นที่อื่น ๆ ต้องการศึกษาลักษณะดังกล่าวแล้ว ในขั้นตอนของการระดมความคิด ขอให้เขาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เจ้าหน้าที่หรือคณะผู้วิจัยไม่ควรเสนอแนวคิดนำทาง ซึ่งจะกลายเป็นการรณรงค์โดยวิธีของคณะผู้วิจัยเอง
- 2) ระยะเวลาในการทำวิจัยนี้อาจสั้นเกินไปที่จะดูความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ผู้ที่จะประยุกต์การวิจัยไปดำเนินงานในพื้นที่อื่น ๆ อาจใช้ระยะเวลา 1 ปี ถึง 2 ปี จึงจะสามารถดูการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 3) ผู้วิจัยปรารถนาที่จะเห็นการทำวิจัยรูปแบบดังกล่าวในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบแนวความคิดของอาสาสมัคร ครู ร้านค้าบุหรี่และผู้นำในชุมชนของพื้นที่อื่น ๆ บ้าง ซึ่งจะได้รูปแบบการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ที่หลากหลาย จะได้สามารถเลือกประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ดีกว่า
- 4) การจัดตั้งชมรมปลอดสสารในสถานศึกษาและชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ในชุมชน ที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ ถือว่ามีผลดีและประสบความสำเร็จ ควรที่จะมีการจัดตั้งชมรมในพื้นที่ต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และประเมินผลดูผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย
- 5) การทำวิจัยด้านอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การประเมินผลสื่อชนิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบุหรี่ ว่าชนิดใดเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีที่สุด การวิจัยประเมินผลการฝ่าฝืนกฎหมายบุหรี่ โดยการให้เด็กเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ล้อซื้อบุหรี่ มีการจับกุมหรือตักเตือน หรือการวิจัยหารูปแบบเพื่อป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนในรูปแบบอื่น ๆ ควรเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด หรือให้ชุมชนดำเนินการเอง จึงจะสามารถนำรูปแบบไปปรับใช้โดยใช้งบประมาณของรัฐไม่มากนัก

เอกสารอ้างอิง

- 1 โครงการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่/มูลนิธิหมอชาวบ้าน. บุหรี่กับชีวิต . ข้อมูลเพื่อการรณรงค์
สร้างเสริมคนรุ่นใหม่ที่ไม่สูบบุหรี่.เอกสารเย็บเล่ม. จัดพิมพ์โดยสำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ
กระทรวงสาธารณสุข
- 2 นิรุจน์ อุทธา. รายงานการวิจัยเรื่อง การสูบบุหรี่ในนักเรียนมัธยมศึกษา. โรงพิมพ์เพ็ญพรันต์
ขอนแก่น 2537 : 10 - 11
- 3 วรณี ทิพย์พยอม และคณะ. ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่. วารสารโรคมะเร็ง.
2(2) 2519 : 107-111
- 4 ศรีน้อย มาศเกษม และคณะ. การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้สูงอายุในชนบทอีสาน
: การศึกษา ณ หมู่บ้านยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. ขอนแก่น.2531
- 5 ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล และคณะ.อัตราของการสูบบุหรี่และผลกระทบด้านเศรษฐกิจจาก
การสูบบุหรี่ของประชาชนในพื้นที่รอบ ๆ โรงเรียนหินโงมพิทยาคม อำเภอเมือง
จังหวัดหนองคาย. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. หนองคาย.2538 : บทคัดย่อ
- 6 พรณี ทิพย์ธาดล และคณะ. การสูบบุหรี่ในกลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย
ระดับ ปวส. ปี 2538 . สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. หนองคาย. 2538
: บทคัดย่อ
- 7 ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล และคณะ.การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในชุมชนโดยใช้นักเรียนเป็นแกนนำ
จังหวัดหนองคาย ปี 2540. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. หนองคาย. 2540
: บทคัดย่อ
- 8 ธีระ ลีเมศิลา. อันตรายจากบุหรี่. วารสารสุขภาพ, 11(1) 252 : 18 - 29
- 9 ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล และคณะ.ลักษณะการจัดจำหน่ายบุหรี่ในร้านค้าปลีกในเขตเทศบาล
เมืองหนองคาย ปี 2535. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. หนองคาย.2539 : บทคัดย่อ
10. ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล และคณะ.การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับบุหรี่ในเขตเทศบาล
เมืองหนองคาย. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. หนองคาย.2539 : บทคัดย่อ

11. สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และคณะ. การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ กรณีศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 1 โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรุงเทพฯ, 2535 : บทคัดย่อ
12. ชนิษฐา ธรรมเนียม. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อ พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขา วิชาเอกบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 2537 : บทคัดย่อ
13. พรสวรรค์ รัตนประสิทธิ์ และคณะ. รายงานผลการปฏิบัติงานการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ จังหวัด นครนายก ปี 2537. ไม่ปรากฏสถานที่และปีที่พิมพ์ : 4 – 6
14. พรสวรรค์ รัตนประสิทธิ์ และคณะ. รายงานผลการปฏิบัติงานการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ จังหวัด นครนายก ปี 2537. ไม่ปรากฏสถานที่และปีที่พิมพ์ : 7 – 10
15. Pibul Suriyawongpaisal et al. Retailers' Compliance to the Law Banning Cigarette Sale to Minors. Journal of the Medicine Association of Thailand. Vol. 79 No 2 February 1996 . Aksomsmai Press, Bangkok , 1996 : 127 – 131
16. ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ. พฤติกรรมการขายบุหรี่ให้แก่เยาวชนอายุ 15 ปี. จุลสารสถานภาพ ฉบับที่ 24 พฤศจิกายน 2541 : 2

ภาคผนวก

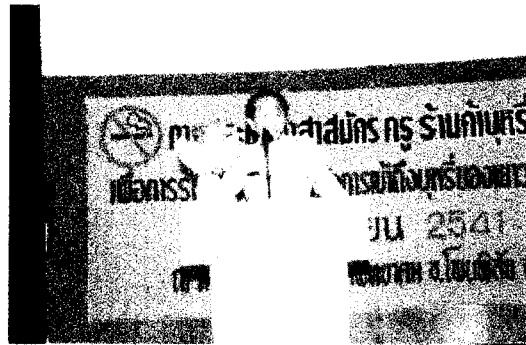
A-

การสัมภาษณ์เก็บข้อมูลระยะที่ 1

ศาสตราจารย์อานาโพนพิสัยกล่าวรายงาน

ปลัดอำเภออาวุโส กล่าวเปิดการประชุม

หัวหน้างานสุขศึกษา สสจ.หนองคาย กล่าววัตถุประสงค์

หัวหน้าคณะวิจัย รายงานผลการวิจัยระยะที่ 1

บรรยากาศของการประชุมรับทราบวัตถุประสงค์ของโครงการ
และรับฟังความรู้เกี่ยวกับบุหรืและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

บรรยากาศของการระดมความคิดในการเฝ้าระวังและรณรงค์

ถ่ายภาพร่วมกันเป็นทีม หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมแล้ว

ภาพกิจกรรมการเฝ้าระวังและตรวจวัด

ติดผ้าประชาสัมพันธ์ตามจุดต่าง ๆ 10 จุดทั่วหมู่บ้าน

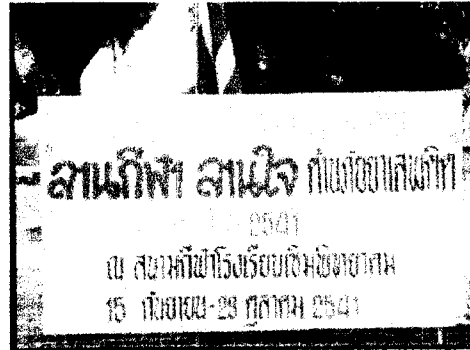
สถานที่ตั้งชมรมร้านค้าด้านเกษตร

ประธานชมรมกำลังติดป้ายห้ามซื้อบุหรี่

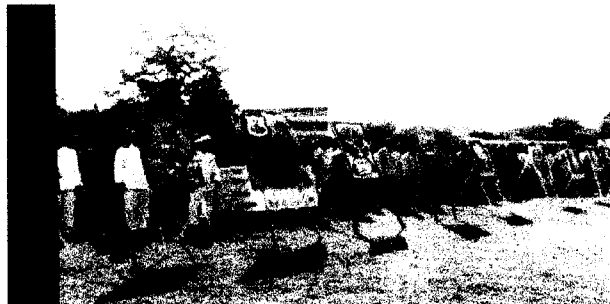
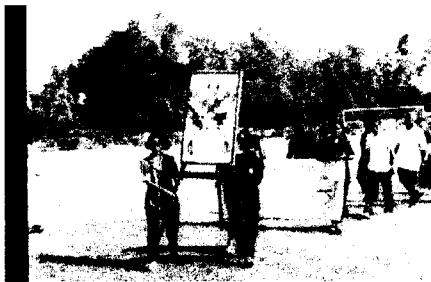
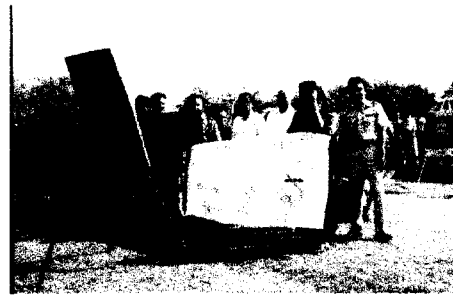
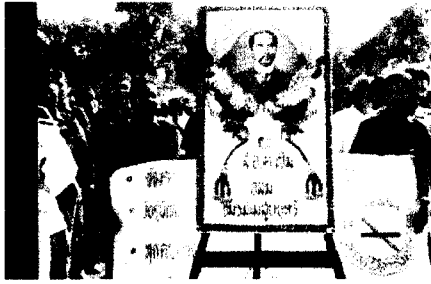
ลานกีฬาที่วัด

ป้ายประชาสัมพันธ์ "ลานกีฬา ลานใจ ด้านภักยาเสพติด"

บรรยากาศของงาน "ลานกีฬา ลานใจ ด้านภักยาเสพติด"

สมาชิกชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ตำบลเซิม ร่วมพิธีวันปียมหาราช 23 ตุลาคม 2541

บรรยากาศในวันมอบรางวัลการประกวดสำหรับกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2541

บรรยายภาคในวันมอบรางวัลการประกวดสำหรับกิจกรรมของโรงเรียน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2541

พิธีเปิดชมรมปอดสะอาด อย่างเป็นทางการ 24 ธันวาคม 2541

สัมภาษณ์เก็บข้อมูลหลังดำเนินการ(ระยะที่ 3)

แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของเด็กและเยาวชน คำตอบของท่าน เป็นสิ่งที่มีค่า การที่ท่านตอบตามความเป็นจริงจะช่วยให้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การ ศึกษาในรายละเอียดต่อไป ท่านสามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลที่ ท่านตอบจะถูกนำไปใช้ในเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยเท่านั้น และจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียอันใดแก่ท่าน

ในการตอบแบบสอบถามกรุณาเขียนเครื่องหมาย / หน้าคำตอบที่ท่านต้องการ กรุณาอ่านคำถามและคำตอบอย่างละเอียด บางหัวข้อ ท่านสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยจะระบุไว้ท้ายคำถามนั้นๆ หากท่านไม่เข้าใจวิธีการตอบแบบสอบถาม กรุณาสอบถามจากผู้ให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 หัวข้อ ดังนี้

1. ส่วนข้อมูลทั่วไป
2. ความรู้ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
3. ทศนคติ ต่อการสูบบุหรี่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4. พฤติกรรมการสูบบุหรี่
5. พฤติกรรมการสูบบุหรี่

#####

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.อายุ.....ปี

2.เพศ.....

3.ชั้นที่กำลังศึกษา.....

4.รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน.....บาท

5.ผู้ปกครองให้เงินค่าใช้จ่ายประจำวัน ในการไปโรงเรียนของท่าน โดยเฉลี่ยวันละ.....บาท

6.นอกจากเงินที่ผู้ปกครองให้ ท่านมีรายได้จากการทำงานอื่นหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

7.ฐานะครอบครัวของท่าน จัดอยู่ในระดับใด

☐ ยากจน

☐ ปานกลาง

☐ ร่ำรวย

8.ในโรงเรียนของท่านมีป้ายห้ามสูบบุหรี่หรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

9. มีผู้ละเมิดข้อห้ามดังกล่าวหรือไม่

- ☐ ไม่มี
- ☐ บางครั้ง
- ☐ บ่อยๆ

10. โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการห้ามสูบบุหรี่อย่างไร

- ☐ ห้ามทุกคนสูบบุหรี่ในโรงเรียน
- ☐ ห้ามนักเรียนทุกคนสูบบุหรี่ในโรงเรียน
- ☐ ห้ามสูบบุหรี่ในห้องเรียน
- ☐ ไม่มีนโยบาย
- ☐ ไม่ทราบ

11. ในปีที่ผ่านมาท่านเคยเห็นภาพการสูบบุหรี่ ในโทรทัศน์ หรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคยเห็น (ข้ามไปตอบข้อ 14)

12. ภาพการสูบบุหรี่ที่ท่านเห็น ปรากฏอยู่ในรายการประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ละคร / ภาพยนตร์ไทย
- ☐ รายการสารคดี
- ☐ ละคร / ภาพยนตร์ต่างประเทศ
- ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

13. ท่านคิดอย่างไร กับภาพที่เห็น

.....

.....

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

14. ท่านทราบหรือไม่ว่า สารที่ทำให้เกิดการเสพติดบุหรี่คืออะไร

- ☐ ทราบ คือสาร.....
- ☐ ไม่ทราบ

15. บุหรี่เป็นสาเหตุของโรคอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ถุงลมโป่งพอง
- ☐ มะเร็งปอด
- ☐ วัณโรค
- ☐ เส้นเลือดหัวใจตีบ

16.ข้อใด คือ ผลเสียของการสูบบุหรี่ ต่อสุขภาพ(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ทำให้ไอมีเสมหะ
- ☐ ทำลายประสาทสัมผัสทั้ง 5
- ☐ ลมหายใจมีกลิ่น
- ☐ สมรรถภาพทางเพศต่ำ

17.เคล็ดลับในการช่วยให้เลิกบุหรี่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ

- ☐ การดื่มน้ำเปล่า
- ☐ การดื่มกาแฟ
- ☐ การดื่มน้ำชา
- ☐ การดื่มน้ำอัดลม

18.มาตรการหนึ่ง ที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกว่ามีประสิทธิภาพ ในการลดจำนวนเด็กที่สูบบุหรี่ คือ

- ☐ ห้ามเด็กสูบบุหรี่
- ☐ ห้ามเด็กซื้อบุหรี่
- ☐ เพิ่มราคาบุหรี่
- ☐ ห้ามขายบุหรี่ให้เด็ก

19 ข้อใดคืออาการของคนที่มี ภาวะขาดสารเสพติดในบุหรี่ (จากข้อ 14) ซึ่งพบบ่อยในคนที่หยุดสูบบุหรี่ภายใน 24 ชั่วโมง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ หงุดหงิด กระวนกระวาย ใจสั่น
- ☐ อึดอัด หายใจไม่ออก
- ☐ ปวดศีรษะ
- ☐ กระเพาะอาหารและลำไส้แปรปรวน

20.วิธีการเลิกสูบบุหรี่ที่ได้ผลดีที่สุดคือ

- ☐ การค่อยๆลดจำนวนบุหรี่ที่สูบ
- ☐ การเลิกสูบทันที
- ☐ การเลิกในโอกาสพิเศษ เช่น วันสำคัญต่างๆ
- ☐ ไม่มีข้อถูก

21.ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ที่กฎหมายอนุญาตให้ซื้อบุหรี่ได้ต้องมีอายุอย่างน้อยกี่ปี

- ☐ ทราบ ผู้ซื้อต้องมีอายุ.....ปี ขึ้นไป
- ☐ ไม่ทราบ (ข้ามไปตอบข้อ 24)

22.ท่านทราบหรือไม่ว่า ร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก จะมีโทษอย่างไร

- ☐ ทราบ ร้านค้าจะถูกปรับ ไม่เกิน..... บาท จำคุกอย่างน้อย.....เดือน
- ☐ ไม่ทราบ (ข้ามไปตอบข้อ 24)

23.ท่านทราบกฎหมายข้อดังกล่าว จากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ครู
- ☐ พ่อแม่/สมาชิกในบ้าน
- ☐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- ☐ สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์
- ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

24.ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่จะให้ร้านค้าที่ขายบุหรี่ติดป้ายระบุอายุบุคคลที่ซื้อบุหรี่ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และพร้อมระบุโทษสำหรับร้านค้าที่ฝ่าฝืน

- ☐ เห็นด้วย
- ☐ ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ และกฎหมาย

ท่านมีความเห็นอย่างไรกับข้อความต่อไปนี้

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
25.	บุหรี่เป็นยาเสพติด			
26.	สูบบุหรี่ให้หิ ดุเป็นใหญ่			
27.	การเลิกบุหรี่ทำได้ง่าย			
28.	การลองสูบบุหรี่ไม่ใช่สิ่งที่เสียหาย			
29.	เด็กควรได้รับการอนุญาตให้สูบบุหรี่ได้ถ้าอยากสูบ			
30.	คนที่สูบบุหรี่เป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ			
31.	การสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง			
32.	การสูบบุหรี่เป็นสิทธิส่วนบุคคล			
33.	บุหรี่เป็นประตุ สูยาเสพติด			
34.	การทำให้บุหรี่ มีราคาสูงขึ้นเป็นวิธีการหนึ่งที่จะลดจำนวนเด็กสูบบุหรี่			
35.	ร้านค้าไม่ควรจำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก			
36.	เด็กที่มีสิทธิที่จะปฏิเสธผู้ใหญ่ ที่ชวนให้ซื้อบุหรี่			
37.	รัฐบาลควรออกกฎหมายห้ามเด็กซื้อบุหรี่			
38.	การเพิ่มโทษร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก ทำให้เด็กซื้อบุหรี่ได้ยากขึ้น			
39.	ร้านค้าสามารถจำหน่ายบุหรี่ให้ใครก็ได้ที่ซื้อ			
40.	การติดป้ายห้ามขายบุหรี่ให้เด็ก จะทำให้เด็กไม่กล้าเข้าไปซื้อบุหรี่			
41.	การห้ามไม่ให้นักเรียนซื้อบุหรี่เป็นวิธีการหนึ่งที่จะลดจำนวนเด็กสูบบุหรี่			

42. ท่านคิดว่าเด็กควรจะได้รับการสอนเกี่ยวกับโทษของบุหรี่เมื่อใด

- ☐ ในชั้นอนุบาล
- ☐ ในชั้นประถมศึกษา
- ☐ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ☐ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ☐ เมื่อไหร่ก็ได้ ระบุ.....

43. บุคคลใดต่อไปนี้จะควรมีหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ พ่อแม่/ผู้ปกครอง
- ☐ ครู
- ☐ ตัวนักเรียนเอง
- ☐ ตำรวจ
- ☐ แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการซื้อบุหรี่

44. ถ้าให้ท่านไปซื้อบุหรี่ ท่านคิดว่าท่านจะซื้อได้ง่ายหรือยาก

- ☐ ง่ายมาก
- ☐ ง่าย
- ☐ ไม่แน่ใจ
- ☐ ยาก
- ☐ ยากมาก

45. ในละแวกโรงเรียนของท่าน มีร้านขายบุหรี่หรือไม่

- ☐ มี ระบุจำนวน.....ร้าน
- ☐ ไม่มี

46. ในหมู่บ้านของท่าน มีร้านขายบุหรี่หรือไม่

- ☐ มี ระบุจำนวน.....ร้าน
- ☐ ไม่มี

47. ในร้านค้าดังกล่าว ท่านเคยเห็นป้ายห้ามขายบุหรี่ให้เด็กหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคยเห็น

48. ท่านเคยเห็นร้านค้าดังกล่าว จำหน่ายบุหรี่ให้เด็กหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

49. ท่านเคยซื้อบุหรี่ปริหรือไม

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 70)

50. ท่านซื้อบุหรี่ปริครั้งสุดท้าย เมื่อท่านมีอายุประมาณ.....ปี

51. โดยเฉลี่ย ท่านไปซื้อบ่อยแค่ไหน

- ☐ ทุกวัน
- ☐ ประมาณ สัปดาห์ละ..... ครั้ง
- ☐ ประมาณ เดือนละ.....ครั้ง

52. ท่านซื้อบุหรี่ปริ ครั้งล่าสุด เมื่อไหร่

- ☐ ภายในสัปดาห์นี้
- ☐ 10 วันมาแล้ว
- ☐ 1 เดือนมาแล้ว
- ☐ เกิน 1 เดือนมาแล้ว

53. ยี่ห้อที่ท่านซื้อบ่อยๆ คือ

1.ราคา.....บาท
2.ราคา.....บาท
3.ราคา.....บาท

54. ท่านคิดว่าราคาดังกล่าวแพงหรือไม่

- ☐ แพง
- ☐ ไม่แพง

55. เวลาที่ท่านไปซื้อบุหรี่ปริ ผู้ขายเคยถามท่านหรือไม่ว่าทำอะไร

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

56. ผู้ขายมีปฏิกิริยาอย่างไร เมื่อท่านขอซื้อบุหรี่ปริ

- ☐ ถามอายุ แต่ก็ขายให้
- ☐ ขายให้ทันที โดยไม่ซักถามอะไร
- ☐ ทำทางลังเล แต่ก็ขายให้
- ☐ ไม่ขายให้เลย
- ☐ ไม่ได้สังเกต

57. เพราะอะไร ท่านจึงซื้อบุหรี่ปริ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ซื้อให้คนอื่น
- ☒ ซื้อมาสูบเอง (ข้ามไปตอบข้อ 62)

58.ท่านซื้อให้ใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ครู
- ☐ พ่อ
- ☐ แม่
- ☐ เพื่อน
- ☐ พี่ชาย
- ☐ พี่สาว
- ☐ คนอื่นๆ(โปรดระบุ).....

59.ท่านได้รับอะไรเป็นการตอบแทน เมื่อไปซื้อบุหรี่ให้บุคคลดังกล่าว

- ☐ คำชม , คำขอบคุณ
- ☐ เงินทองที่เหลือ , ค่าจ้าง
- ☐ ของแถมจากร้านค้า เช่น ลูกอม , หมากฝรั่ง
- ☐ ไม่ได้อะไรเลย

60.ท่านพอใจหรือไม่ กับการที่ผู้ใหญ่ใช้ให้ท่านไปซื้อบุหรี่ให้ ทั้งๆที่ท่านไม่สูบบุหรี่

- ☐ พอใจ
- ☐ ไม่พอใจ

61.ท่านเคยปฏิเสธ ผู้ที่ชวนให้ท่านไปซื้อบุหรี่ หรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย

62.เวลาไปซื้อบุหรี่ ท่านทำอย่างไร

- ☐ เข้าไปซื้อ เหมือนซื้อสินค้าทั่วไป
- ☐ แอบๆซื้อกับเจ้าของร้าน
- ☐ ไปซื้อเวลามีคนในร้านน้อยๆ
- ☐ ไปซื้อเฉพาะร้านชำประจำ

63.เวลาไปซื้อรู้สึกอย่างไร

- ☐ รู้สึกอาย
- ☐ รู้สึกเฉยๆ
- ☐ รู้สึกเท่ดี

64.ท่านคิดอย่างไร กับร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก

- ☐ คิดว่าทำไม่ถูก
- ☐ เฉยๆ ไม่คิดอะไร
- ☐ คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

65.ท่านคิดอย่างไร กับคนที่ใช้เด็กไปซื้อบุหรี่

- ☐ คิดว่าทำไม่ถูก
- ☐ เจยๆ ไม่คิดอะไร
- ☐ คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

66.ท่านคิดอย่างไร กับการที่เด็กอายุเท่าท่านซื้อบุหรี่

- ☐ คิดว่าเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง
- ☐ เจยๆ ไม่คิดอะไร
- ☐ คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

67.เวลาที่ท่านไปซื้อบุหรี่ เจ้าของร้านเคยถามอายุท่านหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 70)

68.ถ้าเคยโดนถามอายุ ท่านที่สุดแล้วผู้ขายขายบุหรี่ให้ท่านหรือไม่

- ☐ ขาย (ข้ามไปตอบข้อ 70)
- ☐ ไม่ขาย

69.กรณีที่ไมขาย ผู้ขายให้ บอกท่าน ว่าอย่างไร

- ☐ ผิดกฎหมาย
- ☐ กลัวตำรวจจับ
- ☐ ไม่บอกเหตุผล
- ☐ อ้างว่าบุหรี่หมด

70.บุคคลต่อไปนี้ ใครบ้างที่สูบบุหรี่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ พ่อ
- ☐ แม่
- ☐ พี่ชาย
- ☐ พี่สาว
- ☐ ครู
- ☐ เพื่อนสนิท
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

71.ท่านเคยลองสูบบุหรี่หรือไม่

- ☐ ไม่เคยเลย (ข้ามไปตอบข้อ 84)
- ☐ เคยครั้งเดียว
- ☐ เคย แต่สูบไม่เกิน 100 มวน
- ☐ เคยสูบมากกว่า 100 มวน

72. ครั้งแรกที่ท่านลองสูบบุหรี่ ท่านได้บุหรี่มาจากไหน

- ☐ เพื่อน
- ☐ สมาชิกในครอบครัว โปรดระบุ.....
- ☐ ซื้อมาเอง
- ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

73. ท่านสูบบุหรี่มานานเท่าไรแล้ว.....ปี/เดือน

74. ท่านเคยพยายามเลิกบุหรี่หรือไม่

- ☐ เคย.....ครั้ง
- ☐ ไม่เคย

75. ปัจจุบันท่านยังสูบบุหรี่หรือไม่

- ☐ สูบ
- ☐ ไม่สูบ (ข้ามไปตอบข้อ 84)

76. ถ้าท่านยังสูบบุหรี่อยู่ ท่านคิดว่าสาเหตุใดที่ท่านจึงกลับมาสูบบุหรี่อีก

.....

.....

77. ปัจจุบัน ท่านสูบประมาณ.....มวน / วัน

78. โดยเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายที่ท่านใช้ในการซื้อบุหรี่

- ☐ ประมาณ.....บาท /วัน
- ☐ ไม่เคยซื้อ

79. เวลาที่ซื้อบุหรี่ส่วนใหญ่ท่านซื้ออย่างไร

- ☐ ที่ละซอง
- ☐ ครึ่งซอง
- ☐ ที่ละตัว
- ☐ แล้วยัดเงินที่มี
- ☐ ไม่เคยซื้อ

80. ท่านใช้เงินส่วนใดในการซื้อบุหรี่

- ☐ เงินที่ผู้ปกครองให้ไปโรงเรียน
- ☐ เงินรายได้พิเศษหาเอง
- ☐ ทั้งสองแบบ
- ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ไม่เคยซื้อ

81.ท่านต้องการเลิกบุหรี่อย่างถาวร หรือไม่

- ☐ ต้องการ
- ☐ ไม่ต้องการ

82.ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะช่วยให้ท่านเลิกบุหรี่ได้คืออะไร

- ☐ วัด
- ☐ โรงพยาบาล
- ☐ เลิกเอง
- ☐ สถานบำบัดผู้ติดบุหรี่
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

83.หากมีการจัดค่ายกิจกรรมเลิกบุหรี่สำหรับเยาวชน ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่

- ☐ เข้าร่วม
- ☐ ไม่แน่ใจ
- ☐ ไม่เข้าร่วม

84.ในฐานะที่ท่านเป็นเยาวชนคนหนึ่ง

ท่านจะทำอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้มีเด็กอายุเท่าท่านซื้อบุหรี่จากร้านค้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ท่านได้กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

แบบสอบถามสำหรับสมาชิก อบค./ผู้นำชุมชน/เจ้าอาวาสวัด
โครงการวิจัยการเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ในเยาวชน จ.หนองคาย

1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....
ระดับการศึกษา.....
2. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่
() สูบ(ปัจจุบันยังสูบ)(ถามต่อข้อ 3)
() ไม่เคยสูบเลย(ข้ามไปข้อ 6)
() เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว
เลิกสูบแล้ว.....ปี.....เดือน
สาเหตุของการเลิกสูบคือ.....(ข้ามไปข้อ 6)
3. สาเหตุที่ท่านสูบบุหรี่
.....
4. ท่านต้องการเลิกสูบบุหรี่หรือไม่
() ต้องการ () ไม่ต้องการ
5. ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะช่วยให้ท่านเลิกสูบบุหรี่ได้คือที่ใด
() วัด () โรงพยาบาล
() เลิกเอง () สถานบำบัดผู้ติดบุหรี่
6. ท่านทราบหรือไม่ว่า มีกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กออกมาใช้แล้ว
() ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 9)
() ทราบ ทราบจากไหน.....
7. กฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่าเท่าใด.....ปี
() ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 9 ไม่ต้องตอบข้อ 8)
8. ถ้าขายบุหรี่แก่เด็กตามข้อ 7.จะมีโทษปรับอย่างไร
.....
9. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่เด็กสูบบุหรี่
() ไม่เห็นด้วย ไม่ควรสูบ
() เฉย ๆ เป็นสิทธิของเด็ก
() เห็นด้วย ควรส่งเสริมให้เด็กสูบบุหรี่
10. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กสูบบุหรี่คืออะไร
.....
11. ในปีที่ผ่านมาท่านเคยเห็นหรือฟังการโฆษณาบุหรี่จากที่ใดบ้าง
.....

12. บุคคลใดต่อไปนี้มีหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่
- () พ่อแม่/ผู้ปกครอง () ครู
- () ตัวนักเรียนเอง () ตำรวจ
- () แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข () ทุก ๆ คน
13. ท่านคิดว่าเด็กควรจะได้รับการสอนเกี่ยวกับโทษของบุหรี่เมื่อใด
- () ในชั้นอนุบาล () ในชั้นประถม
- () ในชั้นมัธยมต้น () ในชั้นมัธยมปลาย
- () เมื่อไหร่ก็ได้
14. ท่านเคยเห็นร้านค้าขายบุหรี่ให้เด็กหรือไม่
- () เคย () ไม่เคย
15. ท่านคิดอย่างไร กับร้านค้าที่ขายบุหรี่ให้เด็ก
- () เฉย ๆ () ทำไม่ถูก () เรื่องธรรมดา

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความต่อไปนี้

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
16	รัฐบาลควรออกกฎหมายห้ามเด็กซื้อบุหรี่		
17	การเลิกสูบบุหรี่เลิกได้ง่าย		
18	ร้านค้าไม่ควรขายบุหรี่ให้เด็ก		
19	การห้ามไม่ให้นักเรียนซื้อบุหรี่จะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่สูบบุหรี่		
20	ท่านสามารถช่วยเด็กให้เลิกบุหรี่ได้		
21	การขึ้นราคามิหรี่จะมีผลช่วยให้ลดจำนวนเยาวชนที่ติดนิโคตินได้		
22	การเพิ่มโทษร้านค้าที่ขายนิโคตินให้เด็กจะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่ติดนิโคติน		
23	ร้านค้าสามารถขายนิโคตินให้ใครก็ได้ที่ซื้อ มิฉะนั้นจะเสียลูกค้า		

24. ท่านจะทำอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้มีเด็กซื้อนิโคตินจากร้านค้า

.....

.....

25. ท่านจะมีวิธีป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึงนิโคติน อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับครู-อาจารย์
โครงการวิจัยการเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ในเยาวชน จ.หนองคาย

1. ชื่อ-สกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....
ระดับการศึกษา.....สอนประจำชั้น.....

2. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่

() สูบ(ปัจจุบันยังสูบ) (ถามต่อข้อ 3)

() ไม่เคยสูบเลย (ข้ามไปข้อ 6)

() เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว

เลิกสูบแล้ว.....ปี.....เดือน

สาเหตุของการเลิกสูบคือ.....

3. สาเหตุที่ท่านสูบบุหรี่

4. ท่านต้องการเลิกสูบบุหรี่หรือไม่

() ต้องการ

() ไม่ต้องการ

5. ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะช่วยให้ท่านเลิกบุหรี่ได้คือที่ใด

() วัด

() โรงพยาบาล

() เลิกเอง

() สถานบำบัดผู้ติดบุหรี่

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่เด็กนักเรียนสูบบุหรี่

() ไม่เห็นด้วย ไม่ควรสูบ

() เฉย ๆ เป็นสิทธิของเด็กนักเรียน

() เห็นด้วย ควรส่งเสริมให้เด็กสูบบุหรี่

7. ในปีที่ผ่านมาท่านเคยเห็นหรือ/ฟังการโฆษณาบุหรี่จากที่ใดบ้าง

8. ในโรงเรียนของท่านมีป้ายห้ามสูบบุหรี่หรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปข้อ 10)

9. มีผู้ละเมิดข้อห้ามดังกล่าวหรือไม่

() ไม่มี

() บางครั้ง

() บ่อย ๆ

10. ท่านทราบหรือไม่ว่า กฎหมายได้ห้ามขายบุหรี่ให้แก่เด็ก

() ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 13)

() ทราบ ทราบจากไหน.....

11. กฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุเท่าใด.....ปี () ไม่ทราบ[ข้ามไปข้อ 13]

12. ถ้าขายบุหรี่แก่เด็กตามข้อ 11. จะมีโทษปรับอย่างไร

แบบสอบถามสำหรับร้านค้าบุหรี่
โครงการวิจัยการเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ในเยาวชน จ.หนองคาย

1. ชื่อ.....สกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....
ระดับการศึกษา.....
2. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่
() สูบ(ปัจจุบันยังสูบ)(ถามต่อข้อ 3)
() ไม่เคยสูบเลย (ข้ามไปข้อ 5)
() เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว
เลิกสูบแล้ว.....ปี.....เดือน
สาเหตุของการเลิกสูบคือ.....
3. สาเหตุที่ท่านสูบบุหรี่
.....
4. ท่านต้องการเลิกสูบบุหรี่หรือไม่
() ต้องการ () ไม่ต้องการ
5. ท่านขายบุหรี่หรือโดบบ้าง(ถ้าขายยาเส้นด้วย ให้ระบุว่า ยาเส้น)
.....
6. รายได้จากการขายบุหรี่ต่อวัน.....บาท
รายได้จากการขายสินค้าทั้งหมดต่อวัน.....บาท
7. มีเด็กมาซื้อบุหรี่หรือไม่
() ไม่มี (ถามต่อข้อ 10)
() มี วันละ.....คน หรือสัปดาห์ละ.....คน
8. ท่านขายบุหรี่แก่เด็กเหล่านั้นหรือไม่
() ขาย เพราะ.....
() ไม่ขาย เพราะ.....
9. ท่านถามอายุเด็กที่มาซื้อบุหรี่หรือไม่
() ถาม เพราะ.....
() ไม่ถามเพราะ.....
10. ท่านทราบหรือไม่ว่า กฎหมายได้ห้ามขายบุหรี่แก่เด็ก
() ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 13)
() ทราบ
ทราบจากไหน.....
11. กฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่าเท่าใด.....ปี
() ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 13)

12. ถ้าขายบุหรี่แก่เด็กตามข้อ 11.จะมีโทษปรับอย่างไร

.....

13. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่เด็กสูบบุหรี่

() ไม่เห็นด้วย ไม่ควรสูบ

() เฉยๆ เป็นสิทธิของเด็ก

() เห็นด้วย ควรส่งเสริมให้เด็กสูบบุหรี่

14. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กสูบบุหรี่คืออะไร

.....

15. ในปีที่ผ่านมาท่านเคยเห็นหรือฟังการโฆษณาบุหรี่จากที่ใดบ้าง

.....

16. บุคคลใดต่อไปนี้มีหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่

() พ่อแม่/ผู้ปกครอง

() ครู

() ตัวนักเรียนเอง

() ตำรวจ

() แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

() ทุก ๆ คน

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความต่อไปนี้

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
17	รัฐบาลควรออกกฎหมายห้ามเด็กซื้อบุหรี่		
18	การเลิกสูบบุหรี่ทำได้ง่าย		
19	ร้านค้าไม่ควรขายบุหรี่ให้เด็ก		
20	ท่านสามารถช่วยเด็กให้เลิกบุหรี่ได้		
21	การห้ามไม่ให้นักเรียนซื้อบุหรี่จะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่สูบบุหรี่		
22	การขึ้นราคาบุหรี่จะมีผลช่วยให้ลดจำนวนเยาวชนที่ติดบุหรี่ได้		
23	ร้านค้าสามารถขายบุหรี่ให้ใครก็ได้ที่ซื้อ มิฉะนั้นจะเสียลูกค้า		

24. ท่านจะอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้มีเด็กซื้อบุหรี่จากร้านค้า

.....

.....

.....

25. ท่านจะมีวิธีป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรี่อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
โครงการวิจัยการเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ในเยาวชน จ.หนองคาย

1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....
ระดับการศึกษา.....

2. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่

() สูบ(ปัจจุบันยังสูบ) (ตามข้อ 3)

() ไม่เคยสูบเลย (ข้ามไปข้อ 6)

() เคยสูบแต่เลิกสูบแล้ว

เลิกสูบแล้ว.....ปี.....เดือน

สาเหตุของการเลิกสูบคือ.....

(ข้ามไปข้อ 6)

3. สาเหตุที่ท่านสูบบุหรี่

4. ท่านต้องการเลิกสูบบุหรี่หรือไม่

() ต้องการ

() ไม่ต้องการ

5. ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะช่วยให้ท่านเลิกบุหรี่ได้คือที่ใด

() วัด

() โรงพยาบาล

() เลิกเอง

() สถาบันบำบัดผู้ติดบุหรี่

6. ท่านทราบหรือไม่ว่า มีกฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็ก ออกมาบังคับใช้แล้ว

() ไม่ทราบ(ข้ามไปข้อ 9)

() ทราบ ทราบจากไหน.....

7. กฎหมายห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่าเท่าใด.....ปี

() ไม่ทราบ (ข้ามไปข้อ 9 ไม่ต้องตอบข้อ 8)

8. ถ้าขายบุหรี่แก่เด็กตามข้อ 7.จะมีโทษปรับอย่างไร

9. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่เลิกสูบบุหรี่

() ไม่เห็นด้วย ไม่ควรสูบ

() เฉย ๆ เป็นสิทธิของเด็ก

() เห็นด้วย ควรส่งเสริมให้เลิกสูบบุหรี่

10. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กสูบบุหรี่คืออะไร

11. ในปีที่ผ่านมาท่านเคยเห็นหรือฟังการโฆษณาบุหรี่จากที่ใดบ้าง

12. บุคคลใดต่อไปนี้ควรมีหน้าที่ในการป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่

- () พ่อแม่/ผู้ปกครอง () ครู
() ตัวนักเรียนเอง () ตำรวจ
() แพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข () ทุก ๆ คน

13. ท่านคิดว่าเด็กควรจะได้รับการสอนเกี่ยวกับโทษของบุหรี่เมื่อใด

- () ในชั้นอนุบาล () ในชั้นประถม
() ในชั้นมัธยมต้น () ในชั้นมัธยมปลาย () เมื่อไหร่ก็ได้

14. ท่านเคยเห็นร้านค้าขายบุหรี่ให้เด็กหรือไม่

- () เคย () ไม่เคย

15. ท่านคิดอย่างไร กับร้านค้าที่ขายบุหรี่ให้เด็ก

- () เคย () ไม่ถูก () เรื่องธรรมดา

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความต่อไปนี้

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
16	รัฐบาลควรออกกฎหมายห้ามเด็กซื้อบุหรี่		
17	การเลิกบุหรี่ทำได้ง่าย		
18	ร้านค้าไม่ควรขายบุหรี่ให้เด็ก		
19	การห้ามไม่ให้นักเรียนซื้อบุหรี่จะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่สูบบุหรี่		
20	ท่านสามารถช่วยเด็กให้เลิกบุหรี่		
21	การขึ้นราคายูรี่จะมีผลช่วยให้ลดจำนวนเยาวชนที่ติดบุหรี่ได้		
22	การเพิ่มโทษร้านค้าขายบุหรี่ให้เด็กจะช่วยลดจำนวนเยาวชนที่ติดบุหรี่		
23	ร้านค้าสามารถขายบุหรี่ให้ใครก็ได้ที่ซื้อ มิฉะนั้นจะเสียลูกค้า		

24. หน่วยงานของท่าน มีนโยบายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายกฎหมายบุหรี่อย่างไร

.....
.....

25. ท่านเคยจับกุมร้านค้าที่ขายบุหรี่แก่เด็กหรือไม่

- () เคย

- () ไม่เคย เพราะ.....

26. ท่านจะอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้มีเด็กซื้อบุหรี่จากร้านค้า

.....
.....

27. ท่านจะมีวิธีการป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึงบุหรี่อย่างไร

.....
.....

**คำขอการประชุมอาสาสมัคร.ครู.รับเข้าผู้รู้และผู้นำชุมชน
เพื่อรณรงค์และเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี**

ณ หอประชุมโรงเรียนเฉลิมพิทยาคม อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย

วันที่ 17 มิถุนายน 2541

08.00 - 08.45 น.	ลงทะเบียน
08.45 - 09.00 น.	พิธีเปิดการประชุม
09.00 - 09.30 น.	วัตถุประสงค์และนำเสนอผลการศึกษาในระยะที่ 1
09.30 - 10.30 น.	บรรยายความรู้เกี่ยวกับบุหรี่, กฎหมายที่เกี่ยวกับบุหรี่ โดยทีมวิทยากรจังหวัด
10.30 - 11.00 น.	ตอบปัญหาชิงรางวัล
11.00 - 12.00 น.	แยกกลุ่มเพื่อประชุมระดมความคิด 6 กลุ่ม
12.00 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	ประชุมกลุ่ม (ต่อ)
14.00 - 15.00 น.	นำเสนอผลการประชุมกลุ่ม ๆ ละประมาณ 10 นาที
15.00 - 16.00 น.	พิจารณากิจกรรมที่จะดำเนินการจริง
16.00 - 16.30 น.	สรุปและปิดการประชุม

พระราชบัญญัติ
คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535

สถานที่สาธารณะ ที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้มีการ
คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ที่สำคัญ ๆ คือ

1.เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ได้แก่

- รถยนต์โดยสารปรับอากาศ
- รถรับส่งนักเรียน
- ลิฟต์โดยสาร
- ห้องชมมหรสพ

2.เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ยกเว้นห้องทำงานส่วนตัว

- โรงเรียน
- อาคารจัดแสดงศิลปวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์
- ห้องสมุดและสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

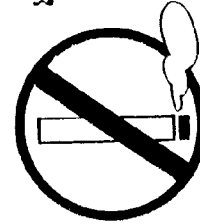
**3.เขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด ยกเว้นที่จัดเป็นเขตสูบบุหรี่
และห้องทำงานส่วนตัว**

- สถานพยาบาล
- สนามกีฬาในร่ม
- อาคารของสถาบันอุดมศึกษา
- ศูนย์การค้าและห้างสรรพสินค้าและบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- สถานที่ราชการ/รัฐวิสาหกิจเฉพาะบริเวณมีประชาชนไปติดต่อ
- โรงแรมมหรสพ บริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- ธนาคาร เฉพาะบริเวณที่ประชาชนเข้าไปติดต่อ
- ที่พักผู้โดยสารประจำทางที่มีระบบปรับอากาศ

4.สถานที่จัดเป็นเขตปลอดบุหรี่ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของพื้นที่

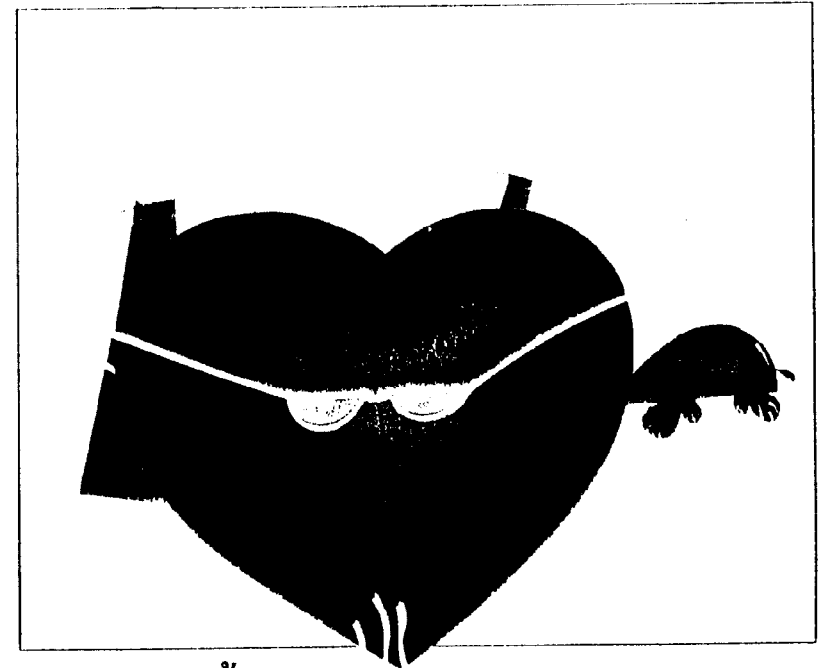
- รถโดยสารของการรถไฟ
- สถานที่จำหน่ายอาหาร/จัดเลี้ยง เฉพาะที่มีระบบปรับอากาศ

กฎหมายเกี่ยวกับ

บุหรี่

และ โทษของบุหรี่

ด้วยความปรารถนาดีจาก...

คณะ อบต. , อสม. , พระสงฆ์ ตำบลเขม
ครู-อาจารย์ ร.ร.เขมพิทยาคม และร.ร.บ้านเขม
ตำรวจภูธรตำบลเขม
และร้านค้าบุหรี่

พระราชบัญญัติ

ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535

มีสาระสำคัญๆ คือ.-

- ห้ามขายบุหรี่แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี
ฝ่าฝืนมีโทษจำคุก / เดือน ปรับไม่เกิน 2,000 บาท
- ห้ามโฆษณาบุหรี่ ในสื่อสิ่งพิมพ์, วิทยุ, โทรทัศน์ และ
สื่ออื่นๆ ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท
- ห้ามขายโดยใช้เครื่องหมาย ฝ่าฝืนมีโทษจำคุก / เดือน
ปรับไม่เกิน 2,000 บาท
- ห้ามผลิต, นำเข้า, โฆษณาสินค้าที่เลียนแบบบุหรี่หรือ
ซองบุหรี่ ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท

ขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี
ผิดกฎหมาย ฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 2,000 บาท

ฉนวนบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างไร ?

ฉนวนบุหรี่ที่ผู้บริโภคมองว่าปลอดภัยประกอบด้วย :-

- สารทาร์ (น้ำมันดิน) จะระคายเคืองปอด
เป็นตัวก่อมะเร็งปอด ทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด
และถุงลมโป่งพอง
- นิโคติน เป็นสารเสพติด ทำให้คนอยาก
สูบบุหรี่ และติด และโรคความดันโลหิตสูง
- คาร์บอนมอนอกไซด์ เป็นก๊าซพิษทำให้
ร่างกายขาดออกซิเจน ก่อให้เกิดอาการ
ปวดหัว คลื่นไส้ กล้ามเนื้อแขนขาไม่มีแรง
- สารก่อมะเร็งอื่นๆ เช่น สารกัมมันตรังสี
ไฮโดรเจนไซยาไนด์, ไนโตรเจนไดออกไซด์
เป็นต้น สารเหล่านี้ก่อให้เกิดโรคมะเร็งปอด
และถุงลมโป่งพอง และหลอดลมอักเสบ
- และที่สำคัญ แม้ที่สูบบุหรี่ ลูกที่คลอดจะ
มีน้ำหนักน้อย มีโอกาสแท้ง และตายขณะ
คลอดหรือหลังคลอดได้

ทรมาน
เป็นผลที่ทรมานใจ

แบบสัมภาษณ์ประเมินความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
(หลังเฝ้าระวังและรณรงค์)

1. เพศ.....
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. อาชีพ.....
5. ท่านทราบหรือไม่ว่า สารที่ทำให้เกิดการเสพติดบุหรี่คืออะไร
☐ ทราบ คือสาร.....
☐ ไม่ทราบ
6. บุหรี่เป็นสาเหตุของโรคอะไรบ้าง
() เป็นโรคคือ.....
() ไม่ทราบ
7. ท่านทราบหรือไม่ว่า ผู้ที่กฎหมายอนุญาตให้ซื้อบุหรี่ได้ต้องมีอายุอย่างน้อยกี่ปี
☐ ทราบ ผู้ซื้อต้องมีอายุ.....ปี ขึ้นไป
☐ ไม่ทราบ
8. ท่านทราบหรือไม่ว่า ร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก จะมีโทษอย่างไร
☐ ทราบ ร้านค้าจะถูกปรับ ไม่เกิน..... บาท จำคุกอย่างน้อย.....เดือน
☐ ไม่ทราบ (ข้ามไปตอบข้อ 24)
9. ท่านทราบกฎหมายข้อดังกล่าว จากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
.....
10. ท่านเห็นป้าย "ห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มาซื้อบุหรี่" หน้าร้านค้าบุหรี่หรือไม่
() เห็น () ไม่เห็น
11. ท่านคิดว่า ป้ายดังกล่าว จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่ได้หรือไม่
() ช่วยได้ () ช่วยไม่ได้ () ไม่แน่ใจ
12. ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2541 เป็นต้นมา ท่านเคยเห็นร้านค้า ขายบุหรี่ให้เด็กหรือไม่
☐ เคย
☐ ไม่เคย
13. ท่านทราบหรือไม่ว่า มีการจัดตั้งชมรมเพื่อการไม่สูบบุหรี่ และ ชมรมร้านค้าต้านภัยบุหรี่ขึ้นในหมู่บ้านของเรา
() ทราบ () ไม่ทราบ

14. ชมรมดังกล่าว จะมีผลช่วยเฝ้าระวังไม่ให้เด็กรุ่นใหม่สูบบุหรี่ได้หรือไม่
() ช่วยได้ () ช่วยไม่ได้ () ไม่แน่ใจ
15. กิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ด้านกียาเสพติด ช่วยป้องกันไม่ให้เด็กหันไปติดบุหรี่ได้หรือไม่
() ช่วยได้ () ช่วยไม่ได้ () ไม่แน่ใจ
16. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่เด็กรุ่นใหม่สูบบุหรี่
() เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย () เป็นสิทธิของเด็กที่จะสูบก็ได้
17. ท่านเห็นป้ายห้ามรณรงค์บุหรี่หรือไม่
() เห็น () ไม่เห็น
18. ท่านได้รับเอกสารความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายบุหรี่หรือไม่
() ได้รับ () ไม่ได้รับ
19. ท่านเคยได้ยินหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน เปิดความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรือไม่
() ได้ยิน () ไม่ได้ยิน
20. ท่านคิดว่ากิจกรรมอะไรที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กสูบบุหรี่
.....
.....
.....
21. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่
() สูบและยังสูบในปัจจุบัน สูบมาแล้ว.....ปี
() เคยสูบ.....ปี แต่เลิกสูบมาแล้ว.....ปี
() ไม่เคยสูบเลย

ขอขอบพระคุณ.

แบบสอบถามความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการเข้าถึงบุหรี่ของนักเรียน
โรงเรียนเฉลิมพิทยาคม ต.เฉลิม อ.โพธิ์ชัย จ.หนองคาย
(หลังรณรงค์และเฝ้าระวัง)

คำแนะนำ

แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อวิจัย " การเฝ้าระวังการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยอาสาสมัคร ครู ร้านค้าบุหรี่และผู้นำในชุมชน จังหวัดหนองคาย ปี 2541" คำตอบของท่านเป็นสิ่งที่มีค่า ท่านสามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลที่ท่านตอบจะถูกนำไปใช้ในเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยเท่านั้น และจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียอันใดแก่ท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.อายุ.....ปี
- 2.เพศ.....
- 3.ชั้นที่กำลังศึกษา.....
- 4.โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการห้ามสูบบุหรี่อย่างไร
 - ☐ ห้ามทุกคนสูบบุหรี่ในโรงเรียน
 - ☐ ห้ามนักเรียนทุกคนสูบบุหรี่ในโรงเรียน
 - ☐ ห้ามสูบบุหรี่ในห้องเรียน
 - ☐ ไม่มีนโยบาย
 - ☐ ไม่ทราบ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 5.ท่านทราบหรือไม่ว่า สารที่ทำให้เกิดการเสพติดบุหรี่คืออะไร
 - ☐ ทราบ คือสาร.....
 - ☐ ไม่ทราบ
- 6.บุหรี่เป็นสาเหตุของโรคอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ ถุงลมโป่งพอง
 - ☐ มะเร็งปอด
 - ☐ วัณโรค
 - ☐ เส้นเลือดหัวใจตีบ

7. ข้อใด คือ ผลเสียของการสูบบุหรี่ ต่อสุขภาพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ทำให้ไอมีเสมหะ () ทำลายประสาทสัมผัสทั้ง 5
☐ ลมหายใจมีกลิ่น () สมรรถภาพทางเพศต่ำ

8. เคล็ดลับในการช่วยให้เลิกบุหรี่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ

- ☐ การดื่มน้ำเปล่า () การดื่มกาแฟ
☐ การดื่มน้ำชา () การดื่มน้ำอัดลม

9. มาตรการหนึ่ง ที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกว่ามีประสิทธิภาพ ในการลดจำนวนเด็กที่สูบบุหรี่ คือ

- ☐ ห้ามเด็กสูบบุหรี่ () ห้ามเด็กซื้อบุหรี่
☐ เพิ่มราคาบุหรี่ () ห้ามขายบุหรี่ให้เด็ก

10. ข้อใดคืออาการของคนที่มี ภาวะขาดสารเซพติดในบุหรี่ (จากข้อ 14) ซึ่งพบบ่อยในคนที่หยุดสูบบุหรี่ภายใน 24 ชั่วโมง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ หงุดหงิด กระวนกระวาย ใจสั่น () อึดอัด หายใจไม่ออก
☐ ปวดศีรษะ () กระเพาะอาหารและลำไส้แปรปรวน

11. วิธีการเลิกสูบบุหรี่ที่ได้ผลดีที่สุดคือ

- ☐ การค่อยๆลดจำนวนบุหรี่ที่สูบ () การเลิกสูบทันที
☐ การเลิกในโอกาสพิเศษ เช่น วันสำคัญต่างๆ () ไม่มีข้อถูก

12. ท่านทราบหรือไม่ว่า ผู้ที่กฎหมายอนุญาตให้ซื้อบุหรี่ได้ต้องมีอายุอย่างน้อยกี่ปี

- ☐ ทราบ ผู้ซื้อต้องมีอายุ.....ปี ขึ้นไป
☐ ไม่ทราบ

13. ท่านทราบหรือไม่ว่า ร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก จะมีโทษอย่างไร

- ☐ ทราบ ร้านค้าจะถูกปรับ ไม่เกิน..... บาท จำคุกอย่างน้อย.....เดือน
☐ ไม่ทราบ (ข้ามไปตอบข้อ 15)

14. ท่านทราบกฎหมายข้อดังกล่าว จากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ครู () พ่อแม่/สมาชิกในบ้าน
☐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข () สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

15. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่จะให้ร้านค้าที่ขายบุหรี่ติดป้าย ระบุอายุบุคคลที่ซื้อบุหรี่ได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และพร้อมระบุโทษสำหรับร้านค้าที่ฝ่าฝืน

- ☐ เห็นด้วย () ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อการสูบบุหรี่ และกฎหมาย

ท่านมีความเห็นอย่างไรกับข้อความต่อไปนี้

ลำดับ	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
16.	บุหรี่เป็นยาเสพติด			
17.	สูบบุหรี่เท่ดี ดูเป็นผู้ใหญ่			
18.	การเลิกบุหรี่ทำได้ง่าย			
19.	การลองสูบบุหรี่ไม่ใช่สิ่งที่เสียหาย			
20.	เด็กควรได้รับการอนุญาตให้สูบบุหรี่ได้ถ้าอยากสูบ			
21.	คนที่สูบบุหรี่เป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ			
22.	การสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่สิ้นเปลือง			
23.	การสูบบุหรี่เป็นสิทธิส่วนบุคคล			
24.	บุหรี่เป็นประตุ สูยาเสพติด			
25.	การทำให้บุหรี่ มีราคาสูงขึ้น เป็นวิธีการหนึ่งที่จะลดจำนวนเด็กสูบบุหรี่			
26.	ร้านค้าไม่ควรจำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก			
27.	เด็กที่มีสิทธิที่จะปฏิเสธผู้ใหญ่ ที่ชวนให้ซื้อบุหรี่			
28.	รัฐบาลควรออกกฎหมายห้ามเด็กซื้อบุหรี่			
29.	การเพิ่มโทษร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก ทำให้เด็กซื้อบุหรี่ได้ยากขึ้น			
30.	ร้านค้าสามารถจำหน่ายบุหรี่ให้ใครก็ได้ที่ซื้อ			
31.	การติดป้ายห้ามขายบุหรี่ให้เด็ก จะทำให้เด็กไม่กล้าเข้าไปซื้อบุหรี่			
32.	การห้ามไม่ให้นักเรียนซื้อบุหรี่ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะลดจำนวนเด็กสูบบุหรี่			

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการซื้อบุหรี่

33.ถ้าให้ท่านไปซื้อบุหรี่ ท่านคิดว่าท่านจะซื้อได้ง่ายหรือยาก

- 1 () ง่ายมาก 2 () ง่าย
3 () ไม่แน่ใจ 3 () ยาก
4 () ยากมาก

34.ท่านเคยเห็นร้านค้า จำหน่ายบุหรี่ให้เด็กหรือไม่

- 1 () เคย 2 () ไม่เคย

35.ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2541 เป็นต้นมา ท่านเคยซื้อบุหรี่หรือไม่

- ☐ เคย
☐ ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 70)

36.เวลาที่ท่านไปซื้อบุหรี่ผู้ขายเคยถามท่านหรือไม่ว่าท่านซื้อให้ใคร

- ☐ เคย
☐ ไม่เคย

37.ผู้ขายมีปฏิกิริยาอย่างไร เมื่อท่านขอซื้อบุหรี่

- ☐ ถามอายุ แต่ก็ขายให้ () ขายให้ทันที โดยไม่ซักถามอะไร
☐ ทำทางลึงเง แต่ก็ขายให้ () ไม่ขายให้เลย
☐ ไม่ได้สังเกต

38.เพราะอะไร ท่านจึงซื้อบุหรี่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ซื้อให้คนอื่น
☐ ซื้อมาสูบเอง (ข้ามไปตอบข้อ 54)

39.ท่านซื้อให้ใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ครู () พ่อ
☐ แม่ () เพื่อน
☐ พี่ชาย () พี่สาว

40.ท่านได้รับอะไรเป็นการตอบแทน เมื่อไปซื้อบุหรี่ให้บุคคลดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คำชม , คำขอบคุณ () เงินทองที่เหลือ , ค่าจ้าง
☐ ของแถมจากร้านค้า เช่น ลูกอม , หมากฝรั่ง () ไม่ได้อะไรเลย

41.ท่านพอใจหรือไม่ กับการที่ผู้ใหญ่ใช้ให้ท่านไปซื้อบุหรี่ให้ ทั้งๆที่ท่านไม่สูบบุหรี่

- 1 () พอใจ 2 () ไม่พอใจ

42.ท่านเคยปฏิเสธ ผู้ที่ชวนให้ท่านไปซื้อบุหรี่ หรือไม่

- 1 () เคย 2 () ไม่เคย

43.เวลาไปซื้อบุหรี่ ท่านทำอย่างไร

- 1 () เข้าไปซื้อ เหมือนซื้อสินค้าทั่วไป 3 () แอบๆซื้อกับเจ้าของร้าน
2 () ไปซื้อเวลามีคนในร้านน้อยๆ 4 () ไปซื้อเฉพาะร้านขาประจำ

44.เวลาไปซื้อวัสดุอย่างไร

- 1() วัสดุหาย 2() วัสดุเฉยๆ 3() วัสดุเทห์ดี

45.ท่านคิดอย่างไร กับร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ให้เด็ก

- 1() คิดว่าทำไม่ถูก 2() เฉยๆ ไม่คิดอะไร 3() คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

46.ท่านคิดอย่างไร กับคนที่ใช้เด็กไปซื้อบุหรี่

- 1() คิดว่าทำไม่ถูก 2() เฉยๆ ไม่คิดอะไร 3() คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

47.ท่านคิดอย่างไร กับคนที่เด็กอายุเท่าท่านซื้อบุหรี่

- 1() คิดว่าเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง 2() เฉยๆ ไม่คิดอะไร

- 3() คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

48.เวลาที่ท่านไปซื้อบุหรี่ เจ้าของร้านเคยถามอายุท่านหรือไม่

- 1() เคย 2() ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 61)

49.ถ้าเคยโดนถามอายุ ท้ายที่สุดแล้วผู้ขายขายบุหรี่ให้ท่านหรือไม่

- 1() ขาย (ข้ามไปตอบข้อ 62) 2() ไม่ขาย

50.กรณีที่ผู้ขาย ผู้ขายให้ บอกท่าน ว่าอย่างไร

- 1() ผิดกฎหมาย 2() กลัวตำรวจจับ

- 3() ไม่บอกเหตุผล 4() อ้างว่าบุหรี่หมด

51.บุคคลที่ท่านรู้จักต่อไปนี้ ใครบ้างที่สูบบุหรี่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1() พ่อ 2() แม่

- 3() พี่ชาย 3() พี่สาว

- 4() ครู 5() เพื่อนสนิท

- 6() อื่นๆ ระบุ.....

52.ท่านเคยลองสูบบุหรี่หรือไม่

- 1() ไม่เคยเลย (ข้ามไปตอบข้อ 76) 2() เคยครั้งเดียว

- 3() เคย แต่สูบไม่เกิน 100 มวน 4() เคยสูบบากกว่า 100 มวน

53.ปัจจุบันท่านยังสูบบุหรี่หรือไม่

- 1() สูบ 2() ไม่สูบ (ข้ามไปตอบข้อ 84)

- 3() เคยสูบ.....ปี แต่เลิกสูบแล้ว.....ปี.....เดือน

54.ปัจจุบัน ท่านสูบประมาณ.....มวน / วัน

55.โดยเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายที่ท่านใช้ในการซื้อบุหรี่

- ☐ ประมาณ.....บาท /วัน

- ☐ ไม่เคยซื้อ

56. ท่านใช้เงินส่วนใดในการซื้อบุญ?

- ☐ เงินที่ผู้ปกครองให้ไปโรงเรียน () เงินรายได้พิเศษหาเอง
☐ ทั้งสองแบบ () อื่นๆ โปรดระบุ.....
☐ ไม่เคยซื้อ

57. ท่านต้องการเลิกบุญหรืออย่างถาวร หรือไม่

- () ต้องการ () ไม่ต้องการ

58. ท่านคิดว่าสถานที่ที่จะช่วยให้ท่านเลิกบุญได้คือที่ใด

- ☐ วัด () โรงพยาบาล
☐ เลิกเอง () สถานบำบัดผู้ติดบุญ () อื่นๆ ระบุ.....

59. หากมีการจัดค่ายกิจกรรมเลิกบุญสำหรับเยาวชน ท่านจะเข้าร่วมหรือไม่

- ☐ เข้าร่วม () ไม่แน่ใจ () ไม่เข้าร่วม

60. ท่านทราบการจัดตั้งชมรมปลอดสารโรงเรียนเซมิพิทยาคมหรือไม่

- () ไม่ทราบ () ทราบ

ทราบจากไหน.....

61. ท่านเป็นสมาชิกชมรมปลอดสารโรงเรียนเซมิพิทยาคมหรือยัง

- () ยังไม่เป็น เพราะว่า.....
สนใจจะสมัครหรือไม่.....
() เป็นแล้ว

62. ท่านคิดว่าชมรมปลอดสารโรงเรียนเซมิพิทยาคม จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยรณรงค์และเฝ้าระวังการเข้าถึงบุญของเยาวชนได้หรือไม่

- () ช่วยได้มาก () ช่วยได้ปานกลาง () ช่วยได้น้อย () ช่วยไม่ได้เลย () ไม่ออกความเห็น

63. การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ขึ้น จะมีส่วนช่วยลดจำนวนเยาวชนที่สูบบุหรี่ในอนาคตได้หรือไม่

- () ช่วยได้มาก () ช่วยได้ปานกลาง () ช่วยได้น้อย () ช่วยไม่ได้เลย () ไม่ออกความเห็น

64. การที่ชุมชนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อต้านภัยบุญ เช่น จัดการแข่งขันกีฬา, จัดลานกีฬาในวัด, จัดตั้งชมรมต่าง ๆ ฯลฯ จะมีส่วนช่วยลดจำนวนเยาวชนที่สูบบุหรี่ในอนาคตได้หรือไม่

- () ช่วยได้มาก () ช่วยได้ปานกลาง () ช่วยได้น้อย () ช่วยไม่ได้เลย () ไม่ออกความเห็น

ขอบคุณที่ท่านได้กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามนี้